

KAUPPAKAMARI

HYVÄ UUTINEN

Viherlandia
takoi ennätyksiä
toukokuussa -
pihan laitto innosti
suomalaisia

s. 31

URAPOLKU LEENA KUURI:

Johtaminen on
onnistumisen
ja kehittymisen
mahdollistamista

s. 10

APILA TERVEYS

on ensimmäinen antimikrobinen
lääkärikeskus Keski-Suomessa

s. 24

MIKKO VALTONEN:

Uudet osaajat ovat
Suomen elinehto

s. 12

ANNIKA SAARIKKO:

Koronakriisi on myös
talouspolitiikkaa

s. 16

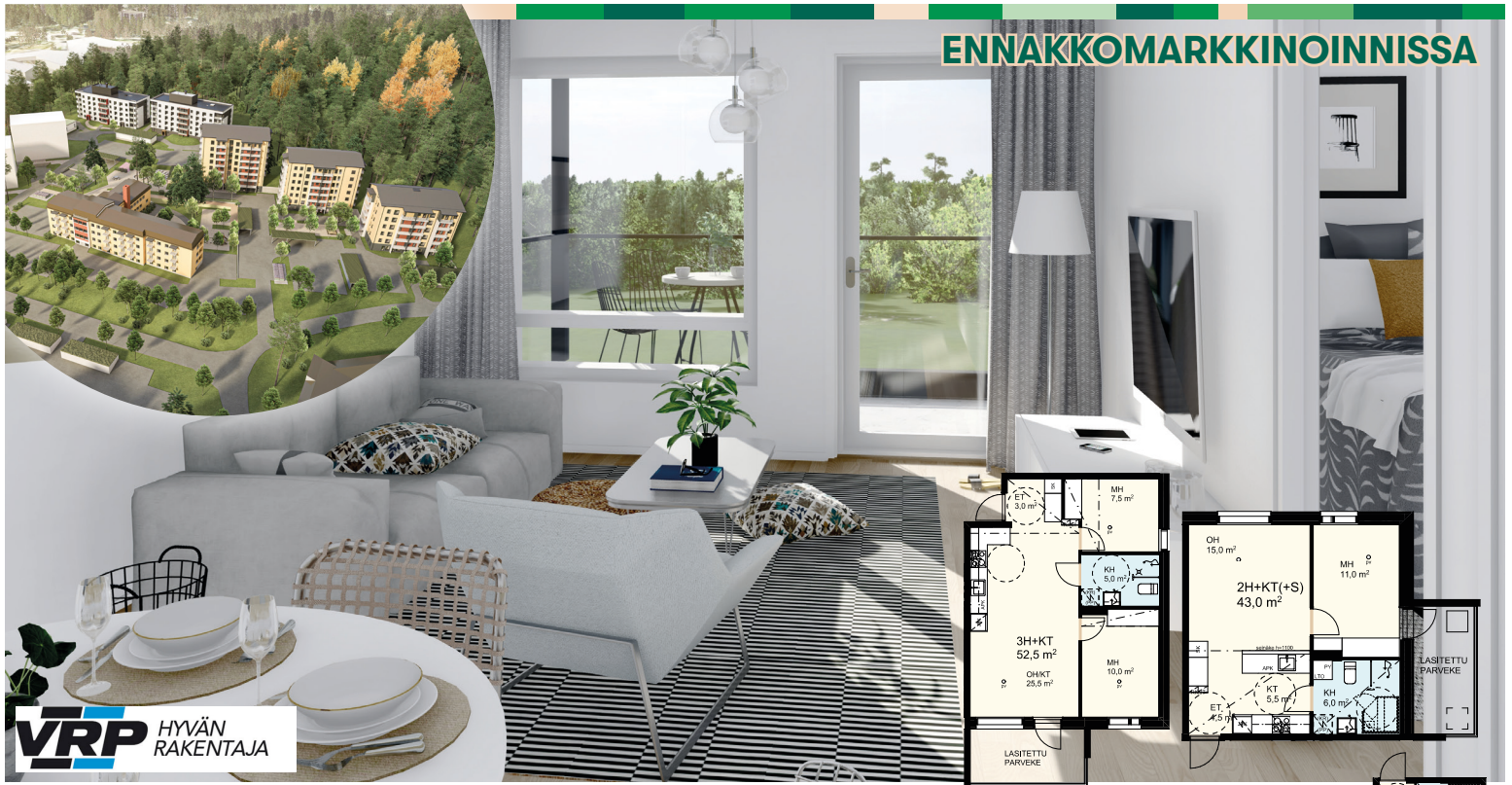
Parempaa asiakas-
kokemusta digitaalisuutta
hyödyntämällä

s. 20

UUSI JÄSEN:

Sitowise Oy
luo kestäväää
ja älykästä
elinympäristöä

s. 9

Asunto Oy Jyväskylän Kangasrinteen Sudenmarja

Koteja helppoutta ja käytännöllisyyttä arvostaville ihmisille.

Omalle tontille rakennettavassa Sudenmarjassa on 39 huoneistoa, yksiöistä neljän huoneen ja keittiön asuntoihin. Valoisat ja toiminnallisesti fiksut huoneistot avautuvat eri ilmasuuntiin ja luontopolut lähtevät heti kotiovelta. Kaikissa asunnoissa on lasitetut parvekkeet. Suunnittelussa on kiinnitetty erityistä huomiota huoneistojen toiminnallisuuteen ja kustannustehokkaaseen ylläpitoon. Tästä osoituksena rakennuksen energialuokka A.

Kangasrinteellä on tilaa hengittää ja vapautta harrastaa. Arvioitu rakentamisen aloitus keväällä 2021.

Huoneistoesim.	Mh. alk.	Vh. alk.
1h+kt	24-27,5 m ²	33 881 €
2h+kt(+s)	43,0 m ²	37 412 €
3h+kt	52,5-57,5 m ²	71 178 €
4h+kt+s	80,5 m ²	68 039 €

Kysy kohteesta lisää,
ja tule varaamaan uusi kotisi

Kiinteistömaailma Tourula | PR-Neliöt Oy LKV
Vapaaherrantie 2, 40100 Jyväskylä
050 516 0017 • jkl.tourula@kiinteistomaailma.fi
www.kiinteistomaailma.fi/jyvaskyla-tourula

Kiinteistömaailma

Tietoturva ja tietosuoja kaikkien huulilla

Viime aikoina tietoturva- ja tietosuoja-asiat ovat olleet vahvasti esillä. Tämän hetken puhuttavimmat aiheet osuvat lehtemme teemaan, joka on digitaalisuus ja kyberturvallisuus.

Vastaamon ikävä tapaus tietomurron kohteeksi joutumisesta osoittaa, että jokaisen yrityksen on suhtauduttava vakavasti tietoturvaan ja tietosuojaan. Niiden riittävästä tasosta on huolehdittava kunnolla.

Yritysten avuksi Keskuskauppakamari on julkaissut tietoturva- ja tietosuojaoppaat. Tietosuoja päähinänkuoressa -oppaassa selvennetään keskeisiä tietosuojaan liittyviä käsitteitä ja periaatteita sekä kerrotaan, mitkä ovat yrityksen velvollisuudet ja vastuut tietosuoja-asioissa.

Tietoturva-asioihin taas paneudutaan tieturvaoppaassa, joka on tarkoitettu yrityksen omistajille, henkilöstölle ja johtajille, ei ainoastaan IT-tiimeille. Opas sisältää myös itsearviointikyselyn, jonka avulla mahdollisiin yritykseen kohdistuviin tietoturvauxhiin voi valmistautua.

Jäsenten maksuton neuvontapalvelumme auttaa myös tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvissä kysymyksissä. Oppaat kokonaisuudessaan ja yhteystiedot löytyvät verkkosivuiltamme.

Kyberturvallisuus on yksi Keski-Suomen kärkiteemoista. Siihen liittyyvää osaamista Keski-Suomessa onkin runsaasti niin yrityksissä kuin muissa organisaatioissa. Esimerkkeinä mainittakoon Jyväskylän yliopiston sekä JAMK:n opintomahdollisuudet sekä kyberturvallisuuden tutkimus-, kehitys- ja koulutuskeskus JYVSECTEC, jolla on maailmanluokan osaamista kyberturvallisuudesta.

Yritysten kyberturvallisuustietoisuuden lisäämiseksi olemme olleet yhtenä JAMK:n CYBERDI-hankkeen viestinviejänä.

Olemme jakaneet pitkin vuotta monia artikkeleita siitä, kuinka yritykset voivat suojautua verkon vaaroilta. Kaikki julkaisut pääsee lukemaan osoitteessa <https://kskauppakamari.fi/cyberdi>.

Jyväskylässä ensi vuonna käynnistyvä yliopiston tieto- ja viestintätekniikan diplomi-insinöörikoulutus on tärkeä askel alan osaajien lisäämiseksi. Keski-Suomessa on maailmanhuippuluokan ohjelmisto-osaamista, ja tarve osaajille on tulevaisuudessakin yhä useamassa yrityksessä digitalisaation lisääntyessä. DI-koulutus yhdistää ja tukee yliopiston tunnistettuja vahvuuksia, kuten ihmislähtöistä monitieteistä tutkimusta.

“ Jokaisen yrityksen on suhtauduttava vakavasti tietoturvaan ja tietosuojaan.

ARI HILTUNEN
toimitusjohtaja
Keski-Suomen kauppakamari

Kriisi siirsi Finnveran eturiviin

Koronakriisi iski ensin kotimaisiin pk-yrityksiin, ja nyt vientiteollisuus on alkanut yskiä. Valtion rahoitusyhtiö Finnvera on ottanut tärkeän roolin koronatilanteen rahoitustarpeiden helpottajana ja jälleenrakentajana. Yrityksiä autetaan laajemmalla rintamalla ja uusien tuotteiden avulla. Samalla tuntosarvet ovat koholla, sillä markkinoiden uusjako on alkanut.

Finnveran toimitusjohtaja **Pauli Heikkilä** on mielteliäs. Hän vetää luontaisesti tuolin kauemmaksi taatakseen turvaetäisyyden. Team Finland -talon aula kaikuu tyhjyyttään. Onhan paikalla talon 1 600 vakiokäyttäjistä vain noin neljännes.

Finnveran toiminnasta ei kuitenkaan vauhtia puutu. Koronakriisi siirsi Finnveran eturivin paikalle suomalaisen yritysmaailman jälleenrakentajana.

Normaalisti Finnvera haluaa rahoittaa kohdistetusti kotimaan kasvavia ja kansainvälistyviä yrityksiä sekä monipuolistaa vientiteollisuutta.

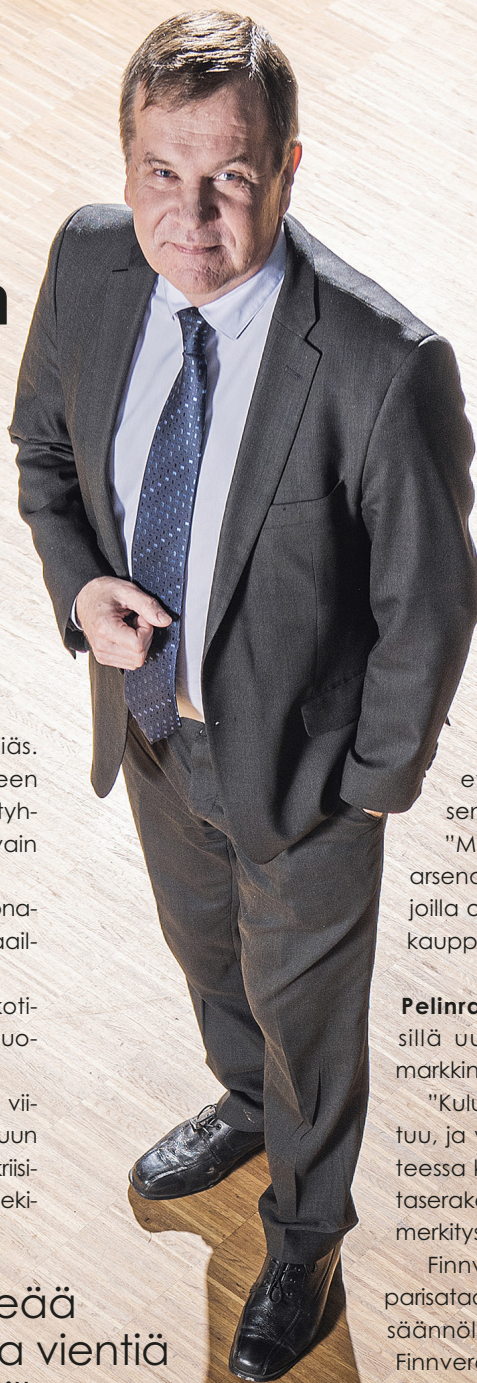
"Laadimme toimintasuunnitelman maaliskuun toisen viikon aikana, ja nyt rahoitamme muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaikkia toimialoja. Mietimme tuotteet ja mallit kriisitilanteeseen sekä palkkasimme 50 uutta väliaikaista työntekijää", Heikkilä kiteyttää.

Kriisi näyttäytyy Heikkilälle kolmivaiheisena. Ensimmäisessä vaiheessa erityisesti matkailu- ja palvelualan pienet kotimaiset yhtiöt saivat kolhuja, ja rahoituskysyntä räjähti erityisesti hyvin pienten yritysten osalta. Kotimaan pelureita autettiin lainajärjestelyiden sekä takausten avulla.

Nyt eletävässä toisessa vaiheessa myös isommat tekijät ovat rahoitusratkaisujen tarpeessa. Vahvasti muutamalle toimialalle ja erityisesti telakateollisuuden keskittynyt vientiteollisuus on alkanut yskiä alun seesteisen vaiheen jälkeen. Teknologiaateollisuuden tilauskanta on laskenut peräti 30 prosentilla.

Finnvera onkin tiivistänyt vahvasti yhteistyötään pankkien kanssa. Keskeisimmät korona-ajan tuotteet ovat olleet alle 150 000 euron tarpeeseen suunniteltu pk-takaus pankeille sekä limiittitakauksen tyylinen "fast track" -tuote enintään miljoonan euron rahoitustarpeeseen.

"On tärkeää hajauttaa vientiä useammille toimijoille tulevaisuudessa."

Heikkilä on toiveikas ja uskoo, että kolmas jälleenrakentamisen vaihe käynnistyy keväällä.

"Meidän täytyy olla koko tuotearsenaalilla tukemassa niitä yrityksiä, joilla on mahdollisuus hankkia uutta kauppaa."

Pelinrakentajan silmää tarvitaan, sillä uuden kasvun käynnistyessä markkinaosuudet jaetaan uudestaan.

"Kuluttajien käyttäytyminen muuttuu, ja yritykset ovat erilaisessa tilanteessa kuin aikaisemmin muuttuneen taserakenteen myötä. Vastuullisuuden merkitys korostuu jatkuvasti."

Finnveran tuntosarvina toimii noin parisataa asiakasvastaavaa, jotka ovat säännöllisesti yhteydessä asiakkaisiin. Finnvera analysoi laajalla rintamalla, jotta se osaa auttaa juuri niitä yrityksiä, joilla on parhaat pelimerkit menestystä varten.

Heikkilä näkee vahvasti, että emme palaa koronaa edeltävään aikaan.

"On tärkeää saada hajautettua vientiä useammille toimijoille tulevaisuudessa ja vähentää näin riskiä sekä suhdanneherkkyyttä. Kansankunnan näkökulmasta tämä tarkoittaa moniottelua: yrittäjyyden ja kansainvälisen liiketoiminnan osajia tarvitaan enemmän erityisesti pk-sektorille."

KESKI-SUOMEN KAUPPAKAMARI

JULKAISIJA

KESKI-SUOMEN
KAUPPAKAMARI
KAUPPAKATU 28 B
40100 JYVÄSKYLÄ
WWW.KSKAUPPAKAMARI.FI

OSOITTEENMUUTOKSET

PUH. 050 439 6170
INFO@
KSKAUPPAKAMARI.FI

PÄÄTOIMITTAJA

VIIVI SAKKARA

TOIMITUS

VIIVI SAKKARA

KONSEPTI JA ULKOASU

KUMPPANIA OY

TAITTO

VIIVI SAKKARA

KUVAPANKIT

PEXELS

ILMOITUSMYynti

NOVIA FINLAND OY

ILMESTYY

TÄNÄ VUONNA
POIKKEUKSELLISESTI
HELMI-, KESÄ-,
JA MARRASKUUSSA

PAINO

JYVÄSKYLÄN SIIRTO-PAINO OY

ISSN 2342-0340

Keski-Suomen kauppakamari

@KS_kauppakamari

Keski-Suomen kauppakamari

keskisuomenkauppakamari

KANNEN KUVA

VIIVI SAKKARA

12

Uudet osaajat ovat Suomen elinehto, muistuttaa Keski-Suomen kauppakamarin osaamisiasiantuntija Mikko Valtonen.
Kuva: Liisa Takala

6

NYT PUHUTTA

Keskuskauppakamari tarjoaa
tietoturva- ja tietosuojapäätt
yrityksille

9

UUSI JÄSEN

Sitowise Oy luo kestävää ja
älykästä elinympäristöä

10

URAPOLKU

Leena Kuuri: Johtaminen on
onnistumisen ja kehittymisen
mahdollistamista

11

AJANKOHTAISTA

Useampi kuin joka toinen
suomalainen on huolestunut
tietoturvaan

12

HENKILÖ

Keskuskauppakamarin
osaamisiasiantuntija Mikko
Valtonen: Uudet osaajat ovat
Suomen elinehto

16

TEEMA

Annika Saarikko: Koronakriisi on
myös talouspolitiikkaa

20

KEHU KAVERIA

Parempaa asiakaskokemusta
digitaalisuutta hyödyntämällä

22

TILASTO

Kauppakamarien kysely:
Osaajapula ei ole kadonnut
koronan myötä

23

KOLUMNI

Hankintavaiheessa ratkaistaan
kustannustehokkaasti
tietojärjestelmän elinkaaren
aikaista turvallisuutta

24

ALUEELTA

Apila Terveys on täysin
kotimainen, paikallinen
työterveystoimija

26

KOULUTUSKALENTERI

27

Q&A LAKIMIES

ICT-hankintojen tietoturva
sopiminen yritysten välillä

28

KAMARIKUULUMISIA

31

HYVÄ UUTINEN
Viherlandia takoi en-
nätyksiä toukokuussa
- pihan laitto innosti
suomalaisia

KASVATA VAIKUTUS- VALTAASI - VAHVAN VAIKUTTAMISEN OPAS

KIRJA ON läpivalaisu työelämässä vaikuttamiseen. Se esittelee vahvan, kirjoittajien kehittämän vaikuttamisen mallin ja antaa konkreettisia työkaluja omien vaikuttamistaitojen kasvattamiseen työssä, kotona ja vapaa-ajalla.

Vaikuttaminen on vallankäyttöä. Vaikuttamalla toisiinsa myönteisesti ihmiset edistävät hyvää yhteistyötä ja tavoitteiden saavuttamista. Parhaimmillaan vuorovaikutus on yhteistä ajattelua, joka parantaa päätösten laatua. Lisäksi töitä tehdään yhä useammin yhteistyössä ilman aseman tuomaa valtaa. Yhteisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kykyä vaikuttaa myönteisesti muihin ihmisiin.

Kasvata vaikutusvaltaasi on läpivalaisu vaikuttamiseen yksilön, tiimin ja työyhteisön näkökulmasta. Se keskittyy tavoitteellisiin tilanteisiin, joissa ihmiset ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Vaikka kirja kuvaa erityisesti vaikuttamista työyhteisössä, monet lainalaisuudet pätevät muuallakin, kuten perhepiirissä ja harrastuksissa.

Teos on tarkoitettu kaikille niille, joiden on työssään vaikuttettava muihin. Se auttaa johtajia, esimiehiä, tiimin- ja projektinvetäjiä sekä asiantuntijoita, jotka haluavat kehittyä vaikuttamisen taidoissaan. +

Keskuskauppakamari tarjoaa tietoturva- ja tietosuojaooppaat yrityksille

YRITYSTEN ON HUOLEHDITTAVA ERITYISEN TARKASTI SEKÄ TIETOSUOJASTA ETTÄ TIETOTURVASTAAN, JOTTA TIETOMURTOJA EI ENÄÄ TAPAHDU, KOROSTAA KESKUSKAUPPAKAMARI.

”Vastaamon tietojen vuotaminen verkkoon on karmiva teko, joka aiheuttaa valtavasti inhimillistä kärsimystä uhreille. Tapaus osoittaa, että jokaisen yrityksen on suhtauduttava tietosuojaan kuten myös tietoturvaan erityisen vakavasti ja erityisesti varmistettava, että yrityksen käsittelemät henkilötiedot ovat asianmukaisella tavalla suojattu”, sanoo Keskuskauppakamarin lakimies **Minna Aalto-Setälä**.

Tietosuoja pähkinänkuoressa -opas on tarkoitettu yrityksille selvittämään ja auttamaan keskeisten tietosuojaan

liittyvien käsitteiden ja periaatteiden ymmärtämisessä. Oppaassa kerrotaan esimerkkien avulla, mitkä ovat yrityksen velvollisuudet ja vastuut tietosuoja-asioissa.

”Tulevaisuudessa parhaiten menestyvät ne yritykset ja organisaatiot, jotka toiminnallaan onnistuvat saavuttamaan maineen tietosuojasta ja -turvasta hyvin huolehtivina toimijoina”, Aalto-Setälä sanoo.

Kyberturvallisuuteen liittyvät uhat ovat voimakkaassa kasvussa nopeasti digitalisoituvassa maailmassa. Keskuskauppakamarin tekemä Tietoturvaopas yrityksille tukee puolestaan yrityksiä

tietoturva-asioissa. Opas on suunnattu yritysten omistajille, henkilöstölle ja johtajille, ei ainoastaan IT-tiimeille. Lisäksi opas sisältää itsearviointikyselyn, jonka avulla yritykset voivat valmistautua tietoturva-uhkiin.

”Liiketoiminnan kannalta on elintärkeää, että yritys – olipa se sitten suuri tai pieni – kykenee tunnistamaan omat tietoturvariskinsä ja hallitsemaan tehokkaasti tie-

tojärjestelmiinsä kohdistuvia uhkia. Samanaikaisesti koko yritysjohdon, johtoryhmää ja hallitusta myöten, on tiedostettava,

että tietoturvariskien hallinta on jatkuva prosessi”, Aalto-Setälä sanoo.

Tietoturvaoppaan kuusi keskeistä turvatoimenpidettä ovat:

1. Yritysten tietojen varmuuskopiointi ja palautusprosessien varmistaminen
2. Tietoteknisten järjestelmien päivittäminen
3. Koulutukseen panostaminen
4. Tietoympäristön valvonta
5. Riskien vähentämien monikerroksisella suojauksella
6. Tietoturvaloukkauksiin varautuminen ●

LYHYESTI LUKUINA

56 %

Tulevaisuudessa avautuviin työpaikkoihin tarvitaan 56 prosenttia korkeakoulutettua työvoimaa (Opetushallitus, uutiset).

Nuorten (alle 30-vuotiaat) yliopistotutkintojen määrän pitäisi lisääntyä tulevaisuudessa 4 400 kappaleella (Opetushallitus, uutiset).

4400 kpl

6500 kpl

Tulevaisuuden tekniikan alan osaajien tarve on merkittävä, ja tutkintoja kaivattaisiin vuositasolla lisää yli 6 500 eli lähes 40 prosenttia (Opetushallitus, uutiset).

Peruskoulun jälkeen 57 prosenttia nuorista aikoo hakea lukioon ja 27 prosenttia ammattilliseen oppilaitokseen (TAT Nuorten tulevaisuusraportti 2020).

27 %

LÄHTEET: OPETUSHALLITUS; TAT NUORTEN TULEVAISUUSRAPORTTI 2020

Apila Terveys palvelee Jyväskylässä

Apila Terveys on kokonaan kotimainen työterveyden asiantuntija. Erityisen hyvin tunnemme terveyden ja työkyvyn erityispiirteet töissä, joissa on paljon altisteita ja muita haittatekijöitä. Palvelemme Jyväskylän keskustassa moderneissa tiloissa.

Tutustu meihin tarkemmin!
www.apilaterveys.fi

Jos näkee aina riskejä
voiko hyvä mahdollisuus
jäää käyttämättä?

Me autamme asiakkaitamme
hyötymään uusista mahdollisuuksista
ja hallitsemaan riskejä. Lähimmän
asiantuntijamme löydät osoitteesta:
ey.com/fi

■ ■ ■
The better the question. The better the answer.
The better the world works.

EY
Building a better
working world

© 2020 Eris & Young Oy. All Rights Reserved. ED No: 24.2003/1

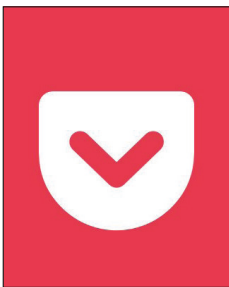

SOVELLUS- JA BLOGIVINKIT

Arvokasta tietoa -podcast

PRH:n arvokasta tietoa -podcast-sarja nostaa esille yrityksille ja yhteisöille tärkeää tietoa liittyen erilaisiin oikeuksiin, kuten tavaramerkkeihin, patentteihin, malleihin ja hyödyllisyysmalleihin.

Lue lisää: www.prh.fi

Pocket

Pocket on sovellus, jolla voi muutamalla painalluksella tallettaa verkossa vastaan tulevaa sisältöä myöhempää tarkastelua varten. Sen avulla voi nopeasti laittaa talteen esimerkiksi artikkeleita, videoita tai vaikka reseptejä. **Lataa Google Play -palvelusta tai App Storesta.**

Vaihtoehtoiset Tulevaisuudet -podcast

Business Finlandin podcast-sarjassa käsitellään eturivin asiantuntijoiden kanssa yritysten tulevaisuuden kannalta keskeisiä teemoja: kilpailukykyä, kestävää kehitystä, kasvua, kansainvälistymistä ja uudistumista.

Lue lisää: www.businessfinland.fi

PS. YKSI KOLMESTA EUROOPPALAISESTA LIPULAIVASUPERTIETOKONEESTA, LUMI, SIJOITETAAN CSC:N DATAKESKUKSEEN KA-JAANIIN, MISSÄ SE ALOITTA TOIMINTANSA V. 2021. HUIPPUTEHOKAS LUMI TULEE OLEMAAN YKSI MAAILMAN TUNNETUIMMISTA TIETEELLISISTÄ INSTRUMENTEISTA JA EDISTYKSELLISIMMISTÄ ALUSTOISTA TEKOÄLYLLE ELINKAARENSA 2021-2026 AJAN.

Vuoden #kasvuyritykset ovat jyvaskyläläinen @secapp_fi, jyvaskyläläinen @AiwoDigital ja helsinkiläinen @AuntieSolutions. Onnittelut upeille, potentiaalia pullollaan oleville kasvuyrityksille - menestystä!

MATKAILU

Jyväskylän satama. Kuva: Julia Kivelä, Visit Jyväskylä

KESKI-SUOMEN MATKAILUMAHDOLLISUUDET ESILLÄ JAPANISSA LOPPUVUODESTA

TEKSTI **TUOMAS PALONIEMI**

Keski-Suomi ja muu Järvi-Suomi ovat näyttävästi esillä Business Finlandin operoimassa Tokion Metsä-paviljongissa PR-tilaisuudessa ja Happy Day in Finland -tapahtumassa marraskuussa. Happy Day in Finland koostuu Suomen kesästä, jossa seikkaillaan Järvi-Suomessa kesäaamuna. Järvi-Suomelle tyypillisinä esitellään saunaa, mökkeilyä, aktiviteetteja ja luonnon antimia.

- Lokakuun alussa avattu Metsä-paviljonki toimii kokoontumispaikana japanilaisille, kun suomalaiset toimijat esittelevät palveluitaan virtuaalisesti. Päivän aikana tuomme esille matkailualueemme vahvuuksia. Järvi-Suomen jälkeen päivä jatkuu Suomen saariston esittelyllä ja illalla saavutaan Helsinkiin, Lakeland – Jyväskylä Region -hankkeen projekti-päällikkö **Päivi Heikkala** Visit Jyväskylästä toteaa.

Suomen suurlähetystön alueella Tokiossa sijaitseva Metsä-paviljonki operoi vuoden 2021 loppuun saakka ja toimii Tokion olympialaisten ja paralympialaisten myös Suomen joukkueiden kotipesänä. Ennen Metsä-paviljonkia japanilaisia kuluttajia on viritelty saunomiseen jo virtuaalisesti. Suomen Cupin joukkueineen tänä syksynä voittanut HJK:n fustistähti Atom Tanaka esitteli Maailman Saunamaakuntaa Keski-Suomea ja Maailman Saunapääkaupunkia Tamperetta japanilaisille virtuaalisesti lokakuun lopussa.

- Japanilaisten saunafanien verkostoon kuuluva Tanaka ja jyvaskyläläinen kääntäjä, koordinaattori Ayana Palander esittelivät erilaisia saunomismahdollisuuksia Finntour-matkanjärjestäjän 1,5 tunnin mittaisella kierroksella. Onlinekierros toimi inspiraationa tulevaisuuden matkasuunnitelmia tehtäessä matkustusrajoitteiden keskellä. Virtuaalisuuden on vain yksi osoitus hyvästä yhteistyöstä, jota teemme Järvi-Suomen tunnettuuden lisäämiseksi ja ylläpitämiseksi kansainvälisillä markkinoilla, Heikkala kommentoi. ●

Sitowise Oy luo kestävää ja älykästä elinympäristöä

Sitowisen alueyksikönjohtaja Petri Seppänen. Kuva: Viivi Sakkara

Kokonaisvaltaisia talo- ja infrarakentamisen suunnittelu- ja konsultointipalveluita tarjoava Sitowise on yksi alansa suurimpia yrityksiä Suomessa. Se tarjoaa osaamista ja tiedolla johtamista rakennetun ympäristön koko elinkaarelle.

”Luomme kestävää ja älykästä elinympäristöä ja haluamme tarjota parhaan mahdollisen asiakaskokemuksen”, Sitowisen alueyksikön johtaja **Petri Seppänen** kertoo.

Sitowise toteuttaa haastavakin projektit alusta loppuun kaavoituksesta ja suunnittelusta aina rakennuttamiseen ja työmaavalvontaan saakka. Asiakasta helpottaa, kun kaikki rakentamisen palvelut löytyvät yhdestä osoitteesta. Kohteita ovat muun muassa asuinkeihäret, erilaiset liiketilat ja julkiset rakennukset, kuten kauppakeskukset, koulut ja sairaalat.

Yhtiön erityisosaamista on muun muassa korkea rakentaminen. Sitowise on myös mukana Jyväskylän keskustassa käynnissä olevissa korkeaa rakentamista sisältävissä hankkeissa. Valtakunnallisista hankkeista yritys on ollut mukana muun muassa Raide-Jokerin, Triplan, E18 moottoritien ja Keilaniemi Towers -asuintornien rakennusprojekteissa.

Jyväskylässä suunnittelukohteitamme on esimerkiksi Manninmäessä ja Keljossa, uusi aluekohde Suuruspuolella sekä Valtionta-

lo ja Reimari keskustassa”, Seppänen luettelee.

Yritys on omassa markkinassaan Suomen kolmanneksi suurin. Sillä on Suomessa 1200 työntekijää, joista Jyväskylässä noin 70. Lisäksi se työllistää Virossa ja Ruotsissa kokonaishenkilömäärän ollen 1800.

Sitowise syntyi, kun talonrakentamisen suunnittelutoimisto Wise Group yhdistyi infrapuolen suunnittelutoimisto Siton kanssa. Vaikka yritys on toiminut nimellä Sitowise vasta muutaman vuoden, on sillä takanaan yli 40 vuoden kokemus alalta ja 90 000 onnistunutta projektia.

Talo- ja infrarakentamisen lisäksi yhtiö erottuu digitaalisella osaamisella. Smart City -nimellä tunnetun digitaalisten palvelujen kehittämisestä esimerkkejä on laidasta laitaan. Tekoälyä hyödyntävien palveluiden avulla voidaan esimerkiksi arvioida taloyhtiöiden energiansäästöä tai vaikkapa etsiä yritykselle sopivia tontteja. Yhtiön Louhi-palvelu tarjoaa kunnille kattavat ratkaisut infraomaisuuden ja -hankkeiden hallintaan sekä maankäytön suunnitteluun.

”Asiakaspotentiaaliaineisto kertoo, mihin kunta tulee tulevaisuudessa rakentamaan”, Seppänen avaa.

Yksi Smart City-esimerkki on karttapalvelu, josta kartalla olevaa rakennusta klikkaamalla pystyy katsomaan kaikkia rakennuksen tietoja, samassa sovelluksessa. Sellaisia on tehty esimerkiksi suurista tehdasalueista.

”Kaikki olemassa oleva tieto kerätään yhteen paikkaan ja on helpposti käytettävissä muodossa”, Seppänen kertoo.

Sitowise liittyi kauppakamarin jäseneksi verkostojen ja näkyvyyden vuoksi.

”Yksi suurimmista odotuksista on verkostoituminen ja sitä kautta päästä syvemmälle kaupungissa tapahtuvaan toimintaan”, Seppänen kuvailee.

Kauppakamarin Liikenne- ja aluerakennevaliokunta, johon Seppänen liittyy mukaan, osuu Seppäsen ja Sitowisen osaamiseen kuin nenä päähän. Valiokunnassa yhtenä missiona on ollut esimerkiksi täydennys- ja korkea rakentaminen, mihin Sitowise ja Seppänen tuovat lisäarvoa erityisosaamisellaan. ●

9 + 1 SYYTÄ OLLA KAUPPAKAMARIN JÄSEN

KYSY ENNEN KUIN TEET VIRHEITÄ.

Tarvitsetko tietoa verotuksesta, taloushallinnosta, työsuhteista tai yrityksen kauppasopimuksista? Kauppakamarin laki- ja veroasiantuntijat auttavat laki- ja verokysymyksissä. Jäsenten maksuton neuvontapalvelumme auttaa myös tietoturva- ja tietosuoja-asioissa.

- 1. APUA JA ASIAKIRJOJA** ulkomaankauppaan.
- 2. KEHITÄ** osaamistasi ajankohtaisissa koulutuksissa.
- 3. VAUHTIA** ja apua kansainvälistymiseen.
- 4. SAAT** ajantasaista tietoa julkaisuissa, tiedotteissa ja uutiskirjeissä.
- 5. VERKOSTOIDU** ja luo kontakteja alueen yrityspäättäjiin.
- 6. NÄKYVYYTTÄ** ja lisää kontakteja, kun näyt kauppakamarin tilaisuuksissa ja julkaisuissa.
- 7. JOUKKOVOIMAA** vaikuttamiseen.
- 8. EDULLISEMMAT** jäsenetuhinnat koulutuksiin, Keskuskauppakamarin ansiomerkkeihin ja ulkomaankaupan asiakirjoihin.
- 9. YHTEISTYÖLLÄ PAREMPIIN TULOKSIIN.** Olemme mukana yritysten kilpailukykyä ja elinvoimaa kehittämissä projekteissa.

Johtaminen on onnistumisen ja kehittymisen mahdollistamista

Wesentran toimitusjohtaja Leena Kuuri on uskaltanut ottaa rohkeita askeleita omalla urallaan. Rohkeus ja kova työ on kantanut hedelmää. Kuuri haluaakin omalla johtamisellaan innostaa ja mahdollistaa henkilöstönsä onnistumisen.

1. MIKÄ ON TÄRKEIN OPPI ENSIMMÄISESTÄ TYÖPAIKASTASI?

Kuuntele ja keskity tehtäviin mitä sinulle annetaan, tee mitä sinulta odotetaan. Älä kuitenkaan pelkää kyseenalaistaa asioita. Opiskele, niin pääset tekemään työtä, jossa viihdyt ja innostut.

2. MITKÄ TEKIJÄT OVAT VAIKUTTANEET ENITEN URAPOLKUUSI?

Olen uskaltanut tehdä hyppäyksiä uusiin haasteisiin työurallani. Olen oppinut ja kehittynyt uusissa tehtävissä ja tilanteissa tekemisen ja esimiesten sekä työkavereiden tuen avulla.

3. MITKÄ ASIAT MERKITSEVÄT SINULLE ENITEN TYÖSSÄSI?

Hyvinvointi, niin henkilöstön kuin oma hyvinvointi. Kun ihmiset voivat hyvin, näkyy se suoraan asiakkaiden kanssa tehtävässä työssä. Hyvinvoivat ja innostuneet ihmiset mahdollistavat erilaiset muutokset organisaatiossa ja vievät eteenpäin kasvun polulla. Haluan omalla johtamisella luoda innostusta yrityksessä ja mahdollistaa ihmisten onnistumisen ja kehittymisen tehtävissään.

4. MISTÄ TEHTÄVISTÄ SIIRRYIT WESENT-RAN TOIMITUSJOHTAJAKSI?

Ennen Wesentralla siirtymistä olin Jyväskylän Ammattikorkeakoululla vuoden verran henkilöstösihteerinä. Sitä ennen työura oli IT-maailmassa. Wesentralla aloitin ensin talousjohtajan tehtävissä ennen siirtymistä toimitusjohtajaksi keväällä 2018.

5. MIKÄ ON SEURAAVA TAVOITE OMALLA URALLASI?

Wesentralla tavoitteena on kasvattaa liiketoimintaa, yhtenä isona askeleena on kansainvälisille markkinoille laajentuminen ja kasvun haku sieltä. Wesentralla on muutoksia ilmassa yhden avainhenkilön eläköitymisen myötä ja se tuo mukanaan tavoitteet onnistuneelle rekrytoinnille.

Henkilökohtaisella tasolla lähitulevaisuuden tavoitteena on oman johtamistaidon ke-

hittäminen erityisesti muutoksen ja kasvun johtamisen osalta. Tavoitteita olen työuralleni asettanut myös pidemmällä tähtäimellä ja olen avoin ja utelias sille mitä tulevaisuus tuo tullessaan.

KOULUTUS

Tradenomi YAMK, Jyväskylän Ammattikorkeakoulu

ENSIMMÄINEN TYÖPAIKKA

Vaihetyöntekijänä Enermetillä Jyskässä

MERKITTÄVIN ASKEL URALLA

Wesentran toimitusjohtajana aloittaminen mahdollisti ison kehityksen ja antoi täysin uuden suunnan omalle työuralle. Opittavaa on ollut paljon ja oppiminen jatkuu edelleen. Toimitusjohtajuus on muuttanut omia johtajuusajatuksia paljon. Aiemmin exceleihin ja dataan perustuva johtamiskäsitykseni on laajentunut ihmisten johtamiseen.

MUISTA!

Kehitys pysähtyy tyytyväisyyteen. Älä jämähdä olemassaolevaan, vaan suuntaa katse aina eteenpäin. Ja samaan aikaan muista nauttia matkasta kohti tulevaa.

Leena Kuuri. Kuva: Haastateltavan oma kuva

WESENTRA OY

Wesentra Oy on suomalainen palveluyritys ja missiomme on turvata asiakkaiden verkkoliikennettä. Tarjoamme ratkaisuja digitaalisten varmenteiden ja PKI-ympäristöjen hallintaan, kalasteluviestien estoon ja verkkoliikenteen

valvontaan ja analysointiin. Olemme Entrustin varmenteiden suurin jakelija Euroopassa ja ensimmäinen kumppani, jonka Entrust valtuutti tekemään varmenteisiin liittyvän verifiointin paikallisesti. Varmenteiden koti-

mainen verifiointi- ja tukipalvelu helpottavat merkittävästi asiakkaidemme elämää, kun yhteydenpito tapahtuu suomeksi. Palvelomme ammattitaidolla ja asiakkaan tarpeet huomioiden. ●

Useampi kuin joka toinen suomalainen on huolestunut tietoturvastaan

Vuonna 2021 kyberrikoksista aiheutuneiden kustannusten on ennustettu kipuavan 11 400 000 dollariin eli 9 800 000 euroon minuutissa. Sattumanvaraisuus näyttelee merkittävää osaa digimaailman hyökkäyksissä, joten kuka tahansa voi joutua sellaisen kohteeksi.

Juuri nyt kyberrikollinen ottaa hyödyn irti korona-ajasta. Arvioidaan, että kyberrikollisten hyökkäyksen uhriksi joutuu joku joka 39. sekunti. Nykyihmisen riippuvaisuus verkkopalveluista ja etätöihin siirtyminen ovat kasvattaneet rikolliselle toiminnalle otollista hyökkäyspinta-alaa. Esimerkiksi haittasähköpostien määrässä on havaittu koronapandemian aikana kasvua 600 prosenttia.

Suomalaisille huolta aiheuttavat muun muassa henkilökohtaisia tietoja kalastelevat netti- ja sähköpostihuijaukset, erilaiset haittaohjelmat ja tekniseen laiteturvallisuuteen liittyvät seikat sekä se, että monet päivittäisessä käytössä olevat sovellukset ja laitteet keräävät meistä paljon tietoa.

Yli 60 % suomalaisista on huolestunut omasta ja läheistensä tietoturvasta. Huolen aihe ei ole turha, sillä reilun vuoden aikana yli puoli miljoonaa suomalaista on joutunut identiteettivarkausyrityksen kohteeksi. Lähes kolmasosa identiteettivarkauksista saa alkunsa sosiaalisesta mediasta.

Suomalaisia yrityksiä piinaavat päivittäin tietojenkalasteluviestit, toimitusjohtajahuijaukset ja aiheettomat huijauslaskut. Peräti 120 000 suomalaista yritystä on joutunut jossain toimintansa vaiheessa identiteettivarkauden kohteeksi tai onnistuneen varkauden uhriksi. Rikolliset suuntaavat aiempaa enemmän hyökkäyksiä myös julkisiin laitoksiin, instituutioihin ja kriittisille aloille, kuten terveydenhuoltoon ja lääketieteellisiin tutkimuslaitoksiin. Nämä iskut voivat pahimmillaan uhata ihmishenkiä.

Kyberrikoksista kertovat uutiset ja valtavat lukemat eivät ole mukavaa luettavaa. Päästä ei kuitenkaan voi laittaa pensaaseen, se on jokaisen verkonkäyttäjän ymmärrettävä. Tietoturvallisen käytäytymisen omaksuminen, ymmärrys ja tietoisuus olemassa olevista riskeistä voi suojata yksityistä henkilöä, mutta myös organisaatioita vahingoilta. Mitä hiljaisemmin siedämme rikollisten rellestystä digimaailmassa, sitä äänekkäämmin he käyttävät tilaisuutta hyväkseen.

Kyberrikoksesta ilmoittaminen onkin flksu teko ja jokaisen velvollisuus, joten toimi näin:

- 1. Ole tarkkaavainen** ja raportoi matalalla kynnyksellä poikkeavista havainnoistasi muille kanssaihmisille, ICT-ammattilaisille sekä viranomaisille.
- 2. Opettele tunnistamaan uhkat;** tietoa on runsaasti saatavilla ja yhä useammin se on laadittu tavalla, jonka jokainen meistä voi ymmärtää.
- 3. Vaali myös ajatusta,** että digitaalinen turvallisuus on yhteinen huolenaiheemme ja asiamme.
- 4. Kasvata digiturvallisuuttasi** ja tutustu JAMK:N tietopankkiin osoitteessa www.jamk.fi/fi/Tutkimus-ja-kehitys/projektit/CYBERDI/

TEKSTI **KIRSI HEISKANEN**, CYBERDI -hankkeen projektipäällikkö

HENKIÖ

Uudet osaajat ovat Suomen elinehto

TEKSTI TIMO SORMUNEN KUVAT LIISA TAKALA

Merkittävä osa yrityksistä potee osaajapulaa ja nimeää sen myös keskeiseksi kasvun esteeksi. Keskuskauppakamarin osaamisasiantuntijan Mikko Valtosen mukaan tämä on viesti, joka on otettava ikääntyvässä Suomessa lopultakin vakavasti.

MIKKO VALTONEN

32-VUOTIAS PORVOOLAINEN

KESKUSKAUPPAKAMARIN
OSAAMISASIAANTUNTIJA

Työskennellyt eri ammattiliitoissa ja opiskelijajärjestöissä osaamiseen liittyvien kysymysten parissa. Ennen järjestöuraa tehnyt töitä sähköalalla asentajana ja projektipäällikkönä.

KOULUTUS
Hallintotieteiden ylioppilas, tietotekniikan insinööri, sähköalan perustutkinto ja ylioppilastutkinto.

HARRASTUKSET
Pyöräily, lenkkeily, kuntosali ja politiikka.

PERHE
vaimo ja kaksi lasta

Suomi ikääntyy kuluvalle vuosikymmenellä vauhdikkaasti ja 2030-luvulle tultaessa jo pelottavan jyrkästi. Vaikka eläkeikää on nostettu ja työuria kannustetaan jatkamaan, poistuu työmarkkinoilta seuraavien 10-15 vuoden aikana niin paljon käsipareja, ettei niille löydy kutistuneista ikäluokista enää korvaajia. Käytännössä kyse on 10 – 15 000 osajasta vuosittain.

Tämä epätasapaino on huolestuttanut ekonomisteja jo vuosikausia ja se saa myös keskuskauppakamarin osaamisasiantuntija **Mikko Valtosen** otsan rypistymään. Lisähuolta tuo tuore kysely, jonka mukaan yli puolella kauppakamarin jäsenyrityksistä on jonkin asteinen osajapulaa.

”Tulos on osin yllättävä. Todella merkittävä osa yrityksistä tarvitsee tälläkin hetkellä uusia osajia koronakriisistä huolimatta”, Valtonen toteaa.

Monen muun asiantuntijan tavoin hän muistuttaa, ettei yhtälöä voi ratkaista ilman työperäistä maahanmuuttoa. Lisäksi tälle osajajoukolla olisi tarvetta ympäri maata.

”Jo nyt on nähtävissä, että myös maahanmuuttajien osaaminen alkaa valua ja keskittyä entistä enemmän pk-seudulle. Kaikkia yrityksiä ei kuitenkaan voi istuttaa eteläiseen Suomeen tai yliopistokaupunkeihin. Heitä tarvitaan myös maakunnissa”, Valtonen muistuttaa.

Lisäksi maahanmuuttoa helpottavilla toimilla on jo kiire.

”Kuten kysely osoitti, osajapulaa ei ole helpottanut koronakuukausinakaan. Siksi sen varjolla ei saa käpertyä omien rajojen sisäpuolelle. Kun koronakriisi aikanaan päättyy, meillä ei ole varaa samanlaiseen hitaaseen starttiin kuin edellisessä finanssikriisissä”, Valtonen tähdentää.

KATSE TUTKINNOISTA OSAAMISEEN

Käytännön työkokemusta niin järjestö- kuin haalarihommissa hankkinutta asiantuntijaa harmittaa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän kahtiajako, jossa ammatikorkeakoulut ovat jääneet julkisessa keskustelussa pahasti yliopistojen varjoon.

Perinteistä ammattikoulutustakin on viimeisten uudistusten jälkeen mollattu liian kevyin perustein.

”Meikäläisen koulutusjärjestelmän ansiosta elinkeinoelämä löytää tarvitsemiaan osajia myös oman maakunnan opinahjoista. Tässä kohtaa ammatti- ja ammatikorkeakouluilla on erittäin tärkeä rooli.

Yliopistot ovat toki syvällisemmän tutki-

muksen ja innovaatioiden kannalta tärkeitä, mutta monille yrityksille ammattikorkeakoulut ovat usein sopivampia ja käytännönläheisempiä kumppaneita. Ne voivat auttaa esimerkiksi kaupallistamisessa ja markkinoinnissa”, Valtonen muistuttaa.

Toki kehittämistäkin riittää. Koulutuksen pitäisi vastata entistä ketterämmin ympäröivän elinkeinoelämän muuttuviin tarpeisiin. Nykyisen tutkintokeskeisen opintopolun rinnalla – ja myös sen sijaan – tulisi tarjota lyhyempiä osaamiskokonaisuuksia, joilla reagoidaan nopeasti ajankohtaiseen osaamisaukkoon. Muunto- ja täydennyskoulutus saisi niinikään olla sujuvampaa.

”Isossa kuvassa meidän on opittava arvostamaan tutkintojen sijaan oikeaa osaamista. Ja mitä monipuolisempaa se on, sitä parempi. Tullevaisuudessa työuralla eteen tulevat tehtävät ovat nekin entistä vaihtelevampia”, Valtonen tähdentää.

KISSA PÖYDÄLLE PISA-TULOKSISTA

Suomi keikkui vuosituhannen vaihteessa erilaisissa osaamisvertailuissa kansainvälisillä kärkisijoilla. Myös meikäläisten digivalmiudet olivat kukonaskeleen verran monia muita maita edellä.

Viimeiset 10-15 vuotta suunta on ollut alaspäin ja mitalisijat ovat kääntyneet mm. Pisa-tutkimuksissa pistesijoiksi. Alamäkeen on suistuttu etenkin luonnontieteissä ja matematiikassa, mikä on Valtosen mukaan tulevaisuutta ajatellen todella huolestuttavaa.

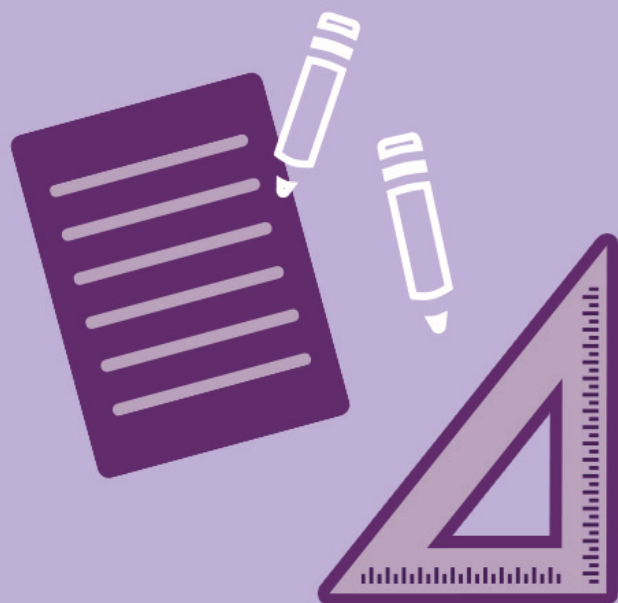
Myös lukutaito ja kiinnostus lukemista kohtaan on lasten ja nuorten parissa pelottavan heikkoa.

”Lisäksi lukutaidon kanssa kamppailevien nuorten määrä kasvaa ja entistä useammalla on perustaitojen puuttuessa vaikeuksia selvittää jatko-opinnoista. Eli ei tämä hyvältä näytä jatkossakaan.”

Valtosen mukaan tästä osaamiskuopasta pitäisi puhua entistä avoimemmin ja kovempaan ääneen, sillä nykymenolla kunnian kukko ei kauan laula.

Mitä sitten lääkkeeksi? Valtosella on puutostautiin kolme selkeää rohtoa.

”Ensimmäiseksi on laitettava kuntoon perusopetus, turvattava sen resurssit ja laatu. Toisena askeleena on lisättävä korkeakoulutuksen määrää. Ennusteiden mukaan jopa 70 prosenttiin uusista työpaikoista vaaditaan tulevaisuudessa korkeakoulututkinto. Niiden lisäksi tarvitaan ulkomaisia osajia sekä aivan uusi ote oppisopimuskoulutukseen esimerkiksi palkkaporrastuksen avulla.” ●

1000€

400 lapselle
kouluvuosi

NENÄ
PÄIVÄ

Ainutlaatuinen painotalo. Ainutlaatuinen kumppani.

siirtopaino

Sirpa Nurminen 0400 476 434 | Jonna Käppi 050 582 9780 | www.siirtopaino.com

WINLAW

Uuden ajan yritys juridiikkaa

Yrityksesi lakipalvelut matalalla kynnyksellä

winlaw.fi | winstone.fi

WINSTONE

Cornerstone for your business safety

Työkalu oikeudellisesti hyvään hallintoon

Koronakriisi on myös talouspolitiikkaa

TEKSTI: TIMO SORMUNEN KUVAT: LAURI HEIKKINEN, SHUTTERSTOCK

Istuvan hallituksen keskeisenä urakkana on luotsata Suomi kunnialla ulos koronakriisistä. Keskustan puheenjohtajan, tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikon mukaan sen rinnalla on pidettävä huolta myös yritysten toimintaedellytyksistä. Se tarkoittaa mm. verotuksen ennakoitavuutta, osaavan työvoiman, rahoituksen turvaamista sekä paikallisen sopimisen edistämistä.

Suomen Keskusta lähti nykyiseen hallitukseen huolehtimaan Suomen taloudesta ja työpaikoista. Koronakriisin myötä moni hallitusohjelman kirjaus ja etenkin sen työllisyystavoite on kuitenkin alkanut näyttää epärealistiselta.

Tiukkaan taloudenpitoon tottuneita kauhistuttaa myös valtion nykyinen velanotto, josta riittää maksettavaa myös seuraaville polville.

Keskustan puheenjohtaja, tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko tunnustaa, että koronan hintalappu on kiistatta suuri. Toimettomuus tulisi Suomelle kuitenkin vielä kalliimmaksi paitsi inhimillisesti myös talouden ja työllisyyden näkökulmasta.

”Testaus ja varautuminen rokotteeseen pitävät myös talouden pyörät pyörimässä. Koronakriisin hoito ja yritysten toimintaedellytysten turvaaminen on tällä hetkellä tärkeintä talous- ja työllisyyspolitiikkaa”, hän painottaa Kauppakamarilehden haastattelussa.

Työllisyystoimiin liittyvässä keskustelussa keskitytään myös liikaa vain työvoiman tarjontaa lisääviin toimiin. Saarikko muistuttaa, ettei hallitus synnytä työpaikkoja. Niitä luovat yrittäjät, jotka uskaltavat ottaa riskin liiketoiminnan kasvusta ja palkata uuden ihmisen.

”Siksi ne tarvitsevat ennakoitavuutta verotukseen, ammattitaitoisia työntekijöitä sekä toimivaa infrastruktuuria ja yritysrahoitusjärjestelmää”, hän tiivistää.

POTEROISTA PAIKALLISEEN SOPIMISEEN

Hallitus on painottanut budjetissaan sitoutuvansa yritysten kilpailukyyn tukemiseen ja suomalaisten työpaikkojen turvaamiseen. Kilpailukykyä edistäviä toimia ovat olleet mm. sähköveron laskeminen EU-minimiin, päästökauppakompensaation uudistaminen ja väylämaksun puolituksen jatkaminen.

”Toisaalta työllisyyden paraneminen edellyttää, että myös elinkeinoelämämme kykenee uudistumaan ja investoimaan”, Saarikko huomauttaa.

Työttömien työnhakuvelvoite ja sitä tukevat palvelut on havaittu toimiviksi muissa Pohjoismaissa. Nyt tätä ajattelua tuodaan Suomeen.

”Ensi keväänä on vielä uudistettava työttömyysturvaa tukemaan työttömyysjaksojen lyhentymistä.”

Saarikko edistäisi myös paikallista sopimista – kuten myös valtaosa kauppakamarin kyselyyn vastanneista yrityksistä. Hän ihmettelee, miksi paikallinen sopiminen on työmarkkinaosapuolille niin vaikea asia edistää. Lisäksi osapuolet pysyttelevät asiassa edelleen omissa poteroissaan.

”Työpaikoilla tapahtuvaa sopimista tarvitaan lisää ja se on myös hallitusohjelmassa. Keskustan tavoitteena on lisätä paikallisen sopimisen mahdollisuuksia myös järjestäytyneissä yrityksissä ja haluamme esimerkiksi purkaa sopimisen kieltoja. Osapuolilla onkin nyt näytön paikka saada esityksiä ensi kevääksi”, Saarikko patistaa.

Ministerin mukaan työmarkkinajärjestöjen vastakkainasettelu ei muutenkaan enää vastaa työpaikkojen todellisuutta ja ihmisten arkea: työntekijät ja työnantajat eivät enää ole tiukkoinakaan aikoina eri puolilla pöytää.

TAPAHTUMA- JA KULTTUURIALALLE KANSAINVÄLISTYMISSOHJELMA

Tiede- ja kulttuuriministerinä Saarikko on saanut katsoa aitiopaikalta myös kulttuuri- ja tapahtuma-alan ahdinkoa. Koronan toisen aallon myötä kesällä ja alkusyksyllä orastanut kasvu näyttää kääntyvän

uudeksi alamäeksi. Tapahtumista ja yleisöstä elävä kulttuuriala kuihtuu, kun tilaisuuksia perutaan tai yleisö jää erilaisten rajoitusten vuoksi mieluummin kotiin.

Saarikko laskee hallituksen tukeneen kulttuurialaa pelkästään opetus- ja kulttuuriministeriön kautta noin 79 miljoonalla eurolla. Sieltä on tullut tukea myös urheilupuolelle. Lisäksi tapahtuma-alan yritykset ovat saaneet työ- ja elinkeinoministeriön yritystukia.

”Aion tuoda lisäbudjettiin vielä uuden esityksen kulttuurialan koronatuesta. Sitä tulisi myös vapaalle kentälle ja kulttuurialan freelancereille. Samalla on tietysti tunnustettava, etteivät julkiset tuet mitään alaa kokonaan pelasta: ne ovat vain laastaria”, Saarikko toteaa.

”KORONAKRIISIN HOITO JA YRITYSTEN TOIMINTAEDELLYTYSTEN TURVAAMINEN ON TÄLLÄ HETKELLÄ TÄRKEINTÄ TALOUS- JA TYÖLLISYYSPOLITIikka.”

Korona on rokottanut kovaa myös suomalaista kulttuuri-, musiikki- ja tapahtumavientiä ja monet projektit ovat pysähtyneet.

”Luoville aloille tarvitaan kansainvälisen kasvun ja viennin ohjelmaa, jossa alan osaamista, verkostoja ja tietotaitoa kerätään vahvemmin yhteen. Käytännössä tilanne helpottaa vasta sitten, kun koronaepidemia on saatu kansainvälisesti hallintaan.”

OSAAJIEN LUPABYROKRATIAAN TULOSSA HELPOTUSTA

Kauppakamari on ollut jo pitkään huolissaan osaavasta työvoimasta. Heitä pitäisi

Säätiömalli ja lukukausimaksut eivät innosta

Yliopistojen rahoitus tulee olemaan haaste myös tulevana vuosina. Kauppakamarin ehdotuksessa Suomeen perustettaisiin perusrahoituksesta vastaava yliopistosäätiö. Sen runkona olisivat lukukausimaksut sekä pörssiyhtiöiden osakkeet mm. valtio-omisteisista yhtiöistä.

Valtion jakama perusrahoitus on lähes 2,8 miljardia vuodessa. Saarikon mukaan sen ohella pitää kehittää muitakin rahoitusmuotoja, mikä voi tarkoittaa esimerkiksi tutkimusrahoituksen parempaa kotouttamista. Korkeakouluja pitää myös kannustaa tiiviimpään yhteistyöhön yritysten ja yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Koulutusviennin- ja liiketoiminnan kehittämisessä on siinäkin paljon mahdollisuuksia.

”Olen avoin uusille vaihtoehdoille, joilla vahvistetaan rahoitusta. Perusrahoituksen siirtoon säätiön vastuulle tai kaikkia korkeakouluopiskelijoita koskeville lukukausimaksuille en kuitenkaan löydä perusteita.”

Saarikon mukaan hallitusohjelmassa on sovittu mm. ulkomaalaisten tutkijoiden, Suomessa opiskelevien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä helpommista lupakäytännöistä.

KUVA: SHUTTERSTOCK

”Työllisyyden paraneminen edellyttää, että myös elinkeinoelämämme kykenee uudistumaan ja investoimaan”, sanoo tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko.

houkutella Suomeen entistä aktiivisemmin myös ulkomailta.

Saarikon mukaan haasteeseen on vastattu, sillä hallitusohjelmassa on sovittu mm. ulkomaalaisten tutkijoiden, Suomessa opiskelevien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä helpommista lupakäytännöistä. Myös oleskelulupaprosesseja on sujuvoitettu. Kansainvälisille opiskelijoille myönnetään oleskelulupa koko tutkinnon suorittamisen ajaksi ja se jatkuu valmistumisen jälkeen kaksi vuotta.

”Aivan liian harva kansainvälinen opiskelija ja tohtoriopiskelija jää tänne valmistumisensa jälkeen töihin. Tarvitaan yritysten, op-

pilaitosten ja korkeakoulujen yhteistyötä, jotta opiskelijoille syntyisi kontakteja suomalaisen työelämään ja etenkin pk-yritysten palkkauskynnys madaltuisi”, Saarikko toteaa.

Lisäksi työviisumit tulisi käsitellä kuukaudessa ja tavoitteeseen olisi päästävä mahdollisimman nopeasti, vaikka se edellyttää merkittäviä uudistuksia lainsäädäntöön, sähköisten prosessien kehittämiseen ja viranomaisten toimintatapoihin.

”Alueellinen kokeilu ulkomaisen tarveharkinnan lieventämisestä käynnistyy vuoden 2021 aikana.

Lisäksi selvitetään toimenpiteet, joilla erityisosaajille ja start up-yrityksille sekä heidän

perheenjäsenilleen luodaan nopean työluvan reitti Suomeen”, Saarikko lisää.

ENTÄ JOKO ITSE KAIPAATTE KÄTEENNE RASKAAMPAA SALKKUA, JOKA ISTUISI PAREMMIN KESKUSTAN PUHEENJOHTAJAN KÄTEEN?

”En. Pidän tiede- ja kulttuuriministerin tehtävää todella mielekkäänä ja mielenkiintoisena. Valtiovarainministerin tehtävää hoitaa nyt Matti Vanhanen (kesk.) ja pidän aidosti hallituksen, keskustan ja Suomen kannalta arvokkaana, että Vanhasen pitkäaikainen kokemus hallitustyöskentelystä on tällä tavalla käytössämme.” ●

Oppisopimuspaikkoja tuplasti lisää

Vaikka yleinen keskustelu pyörii usein huippuosaajissa, ei tiede- ja kulttuuriministeri unohda muitakaan opintopolkuja. Kauppakamari on rummuttanut viime vuodet vahvasti oppisopimuskoulutuksen puolesta, jota voitaisiin vauhdittaa mm. palkkaporrastuksella. Tuki olisi oppisopimuskoulutuksen alkuvaiheessa suurempi

ja pienenisi opiskelijan opintojen edetessä. Työntekijä saisi automaattisesti tuen niiden koulutettavien osalta, jotka ovat alle 30-vuotiaita ja vailla aiempaa ammatillista perustutkintoa.

Saarikon mukaan oppisopimuskoulutuksen kehittäminen on tärkeimpiä keinoja vahvistaa koulutuksen työelämälähtö-

syyttä.

”Tavoitteena pitää olla nuorten oppisopimuskoulutusmäärien tuplaaminen nykytasosta, myös oppisopimukseen liittyvän tukijärjestelmän porrastamista kannattaa selvittää. Mallin kustannukset ja vaikuttavuus on perattava läpi”, ministeri toteaa.

Parempaa asiakaskokemusta digitaalisuutta hyödyntämällä

Kasvu Open halusi tarjota entistä parempaa ja systemaattisempaa asiakaskokemusta, joten se otti käyttöön Howspace-alustan. Howspace on monipuoliseen käyttöön taipuva AI-pohjainen digitaalisen fasilitoinnin ja sosiaalisen oppimisen yhteistyöalusta. Kasvu Open on Suomen suurin yritysten kasvun sparrausohjelma.

Howspace

ILKKA MÄKITALO
Toimitusjohtaja

Kasvu Open

LEENA RÄISÄNEN
Kehitysjohtaja

Olen pitkään seurannut Kasvu Openin toimintaa ja olemme osallistuneet myös yrityksenä sparrauksiin. Arvostan suuresti Kasvu Openin pitkäjänteistä työtä ja rohkeaa otetta. On mahtavaa, että tällainen valtakunnallisesti merkittävä kokonaisuus on syntynyt Keski-Suomessa ja kukoistaa täältä käsin. Niinpä oli hienoa päästä mukaan rakentamaan Kasvu openin tulevaisuutta.

Yhteistyömme perustuu keskinäiseen arvostukseen ja vilpittömään haluun synnyttää merkityksellisiä ja laadukkaita kokemuksia asiakkaille ja verkostoille. Oppiminen ja kehittyminen on nopeinta vaativan asiakkaan kanssa. Kasvu Open on digitaalisoinut koko toimintansa rohkeasti ja olemme halunneet olla aidosti helpottamassa tiimin arkea ja luomassa koko konseptille mahdollisuuksia uudistua.

Yhteistyössä panostettiin yhteissuunnitteluun, uusien toimintatapojen opetteluun ja digitaalisen fasilitoinnin saloihin. Tämä oli hyvä muistutus siitä, että teknologia ei yksinään riitä, vaan ratkaisevaa on se, miten sitä hyödynnetään. Meille on ollut tärkeä pohtia verkostojen fasilitoinnin mahdollisuuksia ja virtuaalitalpahtumien toteutuksia sekä tekoälyn hyödyntämistä näissä.

Ihailen sitä tapaa, miten Leena ja Jaana ovat rautaisina ammattilaisina, määrätietoisena vaativalla otteella rakentaneet ympärilleen verkoston toimintansa digitalisaation toteuttamiseksi. Kokonaisuuden rakentaminen on onnistunut harvinaisen taidokkaasti ja pysynyt aikatauluissa ja budjetissa. Verkostossa jokaisella toimijalla on sopiva rooli, jossa kukin voi olla parhaimmillaan omalla vahvuusalueellaan. Verkostojen rakentaminen, joka on Kasvu Openin vahvaa ydintä, näkyy siis myös oman toiminnan kehittämisessä.

MIKÄ OLII PAINAVIN SYY ALOITTA YHTEISTYÖ?

MITÄ HYÖTYÄ KUMPPANUUDESTA ON TEILLE?

MITÄ OLETTE OPPINEET YHTEISTYÖN MYÖTÄ?

MISSÄ KUMPPANI ON PARHAIMMILLAAN?

Haimme digitaalista oppimisalustaa, jonka tarkoituksena on tarjota parempi ja systemaattisempi asiakaskokemus ja tuki yritysten kasvusuunnitelmien sparraamiseen. Halusimme tuoda sparraukseen digitaalisuuden hyödyt kuten mm. valmistautumisen ja oppien sekä palautteen jakamisen ajasta ja paikasta riippumatta. Digitaalinen alusta tukee työskentelyä, vuorovaikutusta ja verkoston hahmottumista.

Howspace on kehittänyt pilvipalveluaan vuodesta 2015 ja se tarjoaa jo sellaisenaan suurimman osan elementeistä, joita digitaaliselta työskentelyltä toivoimme. Howspacen jatkuva kehitystyö mm. tekoälyn hyödyntämisessä tarjoaa koko ajan meillekin uusia mahdollisuuksia palvella tehokkaammin koko kasvuyritysekosysteemiä. Yhteistyö tutun toimijan kanssa on mutkatonta ja mm. Ilkalla on kyky sopivasti haastaa meitä ajattelemaan uudesta näkökulmasta.

Hurjan paljon digitaalisesta fasilitoinnista, jossa Howspacen jengillä on rautainen ammattitaito. On hienoa oppia parhailta ja kaikista hienointa onkin, että he haluavat jakaa osaamisensa asiakkailleen. Kokemuksellisuuden, tunteiden ja elämysten luominen digitaalisessa työskentelyssä on haastavaa ja esimerkiksi sitä on pohdittu paljon.

Arvostava yhteistyö, jossa syntyy aidosti tunne, että me haluamme yhdessä onnistua.

Lakimies Katja Hartikainen, Asianajotoimisto Winlaw. Kuva: Asianajotoimisto Winlaw

Toimintaohjeet yritysten henkilöstölle ja johtohenkilöille koskien psykoterapiakeskus Vastaamon tietomurtoa

Kaikille on varmasti tullut tietoon Psykoterapiakeskus Vastaamon joutuminen tietomurron ja kiristuksen kohteeksi, minkä seurauksena 40 000 asiakkaan arkaluontoiset tiedot (henkilötiedot, potilaskertomukset) ovat vuotaneet tor-verkkoon. Kiristäjät ovat vaatineet sekä Vastaamolta että asiakkailta henkilökohtaisesti lunnaita ja uhanneet julkaista tietoja laajemmalla skaalalla, mikäli vaatimuksiin ei suostuta.

Jos joku yrityksesi henkilöstöstä tai johtohenkilöistä on joutunut Vastaamon tietomurron uhriksi, ohjeista häntä seuraavasti:

1. Mikäli olet saanut sähköpostia, älä maksa lunnaita tai vastaa sähköpostiin.
2. Tee rikosilmoitus lähimmälle poliisilaitokselle tai täytä sähköinen rikosilmoitus verkossa
3. Tee ilmoitus tietoturvaloukkauksesta Kyberturvallisuuskeskukselle
4. Suojaudu vapaaehtoisella luottokiellolla Asiakastiedon ja Bisnoden nettisivuilla
5. Tee osoitteenmuutoskielto Postiin
6. Estä paperisesti tehtävä osoitteenmuutos ja henkilötietojen kirjaaminen sinun osoitteeseesi Digi- ja väestötietovirastossa Tarkasta tietosi! -palvelussa
7. Tee maksuton rekisteröintikielto Patentti- ja rekisterihallitukselle
8. Vaihda sähköpostin/-ien salasana/-t
9. Puhelinnumeron salaaminen
10. Tarkista vakuutuksesi
11. Tarkista Vastaamon tiedot sinusta täyttämällä seuraava lomake
12. Käytä oikeuttasi tulla unohdetuksi
13. Seuraa vuotaneiden tietojesi mahdollista ilmestymistä
14. Turvaudu tarvittaessa ammattiapuun

YKSITYISKOHTAISEMMAT OHJEET TIETOMURRON UHREILLE

1. MIKÄLI OLET SAANUT SÄHKÖPOSTIN, jossa henkilötietoja vastaan vaaditaan lunnaita euromääräisesti tai Bitcoin-lompakon siirtona, älä maksa lunnaita tai vastaa sähköpostiin (sähköposti talteen, jotta sen voi liittää rikosilmoituksen liitteeksi).

2. TEE RIKOSILMOITUS lähimmälle poliisilaitokselle tai täytä sähköinen rikosilmoitus verkossa

3. TEE ILMOITUS TIETOTURVALOUKKAUKSESTA Kyberturvallisuuskeskukselle

4. SUOJAUDU VAPAAEHTOISELLA LUOTTOKIELLOLLA, joka estää pankki- tai luottotietojesi käytön

5. TEE MAKSUTON OSOITTEENMUUTOSKIELTO Postiin estämällä henkilötiedoillasi tehtävät osoitteenmuutokset

6. ESTÄ PAPERISESTI TEHTÄVÄ OSOITTEENMUUTOS ja henkilötietojen kirjaaminen sinun osoitteeseen

7. TEE MAKSUTON REKISTERÖINTIKIELTO Patentti- ja rekisterihallitukselle, jolla ennaltaehkäiset sitä, että henkilötiedoillasi sinut merkitään kaupparekisteriin esimerkiksi jonkin yrityksen vastuuhenkilöksi

8. VASTAAMON VUOTANEISSA TIEDOISSA on ollut myös sähköpostiosoitteet, joten varmista, että käytät pitkiä salasanoja kaikissa palveluissa (joissa sähköpostisi on käyttäjätunnuksena) ja harkitse kaksivaiheisen tunnistautumisen käyttöönottoa

9. HARKITSE MYÖS PUHELINNUMERON VAIHTAMISTA SALAISEKSI, mikäli et ole sitä jo tehnyt tai ääritapauksessa kokonaan numeron vaihtamista

10. TARKISTA vakuutuksesi

11. TARKISTA, mitä tietoja Vastaamolla on sinusta

12. KÄYTÄ OIKEUTTASI tulla unohdetuksi

13. SEURAA vuotaneiden tietojesi mahdollista ilmestymistä

Yksityiskohtaisemmat ohjeet linkkeineen löydät verkkosivuilta kskauppakamari.fi.

KATJA HARTIKAINEN, lakimies
Asianajotoimisto Winlaw ●

Kauppakamarien kysely: Osaajapula ei ole kadonnut koronan myötä

KAUPPAKAMAREIDEN KYSELYN PERUSTEELLA OSAAJAPULA VAIVAA YRITYKSIÄ KORONA-PANDEMIASTA HUOLIMATTA. VAIKKA KORONAN VAIKUTUKSET MONIEN YRITYSTEN TOIMINTAAN OVAT OLLEET DRAMAATTISIA, OSAAVAN TYÖVOIMAN TARVE EI ISOSSA KUVASSA OLE VÄHENTYNYT.

Hieman yli puolet kyselyyn vastanneista yrityksistä ilmoitti, että heillä on pulaa tai paljon pulaa osaavasta työvoimasta. Tammi-kuussa toteutetussa kyselyssä vastaava luku oli noin 60 prosenttia. Osaajapula rajoittaa monien yritysten kasvua ja liiketoiminnan kehittymistä.

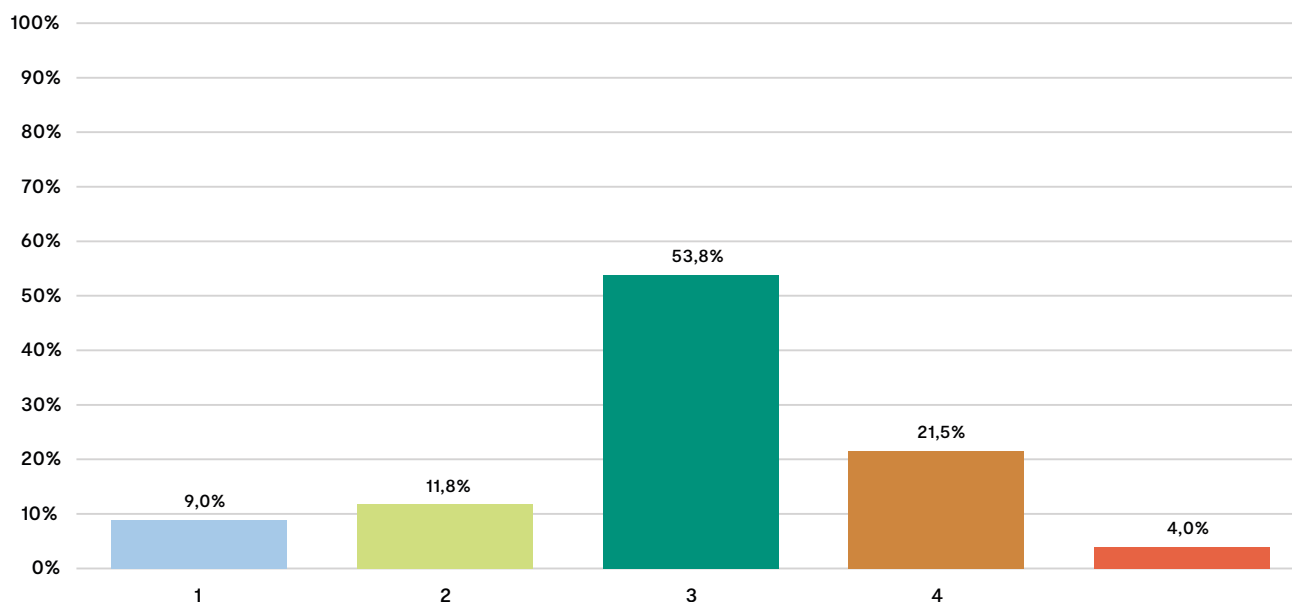
Kun yrityksiltä kysyttiin tulevaisuuden rekrytointitarpeesta, kertoi yli 55 prosenttia vastaajista, että heidän rekrytointitarpeensa kasvaa tai kasvaa merkittävästi 2–3 vuoden aikajänteellä. Tämä yhdistettynä jo nyt olemassa olevaan osaajapulaan osoittaa, että osaavan työvoiman saantia edistäviä ratkaisuja tulee tehdä nopeasti.

Kauppakamarit ovat esittäneet ratkaisuna osaajapulaan työhön ja koulutukseen perustuvan maahanmuuton vauhdittamista. Keskeinen ongelma Suomessa on oleskelulupien pitkät käsittelyajat. Opiskelijoiden kannalta taas on huolestuttavaa, että oleskelulupia ei saada käsiteltyä siten, että opinnot päästäisiin aloittamaan ajoissa.

Kauppakamarien osaamiskysely tehtiin syyskuussa 2020. Kyselyyn vastasi 1111 kauppakamarien jäsenyritystä. Vastauksia kertyi kaikilta toimialoilta ympäri Suomen sekä kaiken kokoisista yrityksistä. Suurin osa yrityksistä on työnantajayrityksiä, yksinyrittäjiä oli 5,1 prosenttia vastanneista.

MILLAINEN ON YRITYKSENNE NÄKYMÄ LÄHITULEVAISUUDEN REKRYTOINTITARPEESTA (SEURAAVAT 6 KK)?
(1 = VÄHENEE MERKITTÄVÄSTI, 5 = KASVAA MERKITTÄVÄSTI)

LÄHDE: KESKUSKAUPPAKAMARIN OSAAJAPULAKYSELY 2020

Hankintavaiheessa ratkaistaan tietojärjestelmän elinkaaren aikaista turvallisuutta kustannustehokkaasti

Tietomurto, kiristys, identiteettivarkaus, mainehaitta. Käsitteitä, jotka ovat olleet viime aikoina erityisen paljon esillä mediassa. Järjestelmän tietoturvan pettäminen voi johtaa vakaviin seurauksiin niin organisaation asiakkaille, kuin organisaatiolle itselleenkin. Tietoturvaan onkin kiinnitettävä yhä enemmän huomiota. Tietojärjestelmän hankintavaiheessa voidaan vaikuttaa tietoturvan ja tietosuojan toteutumiseen kustannustehokkaammin kuin jättämällä niiden huomiointi myöhempään ajankohtaan.

RISKIENHALLINTA ON TOIMIVAN TIETOTURVAN PERUSTA

Riskienhallinnan tulee kattaa niin oma toiminta, ulkoistetut palvelut kuin tietojärjestelmätkin. Omassa toiminnassa uhkatekijöitä ovat esimerkiksi työntekijöiden liian laajat pääsyoikeudet tietojärjestelmiin. Tällöin työntekijän virhe voi aiheuttaa tietovuotoja tai muita tietoturvaongelmia.

Palvelu- tai järjestelmätoimittajien osalta uhkat laajenevat nopeasti oman organisaation ulkopuolelle – pilvipalvelujen kautta jopa globaaliksi. Ulkoisten tietoturvaohjeiden suhteen riskienhallinnassa tuleekin kiinnittää huomiota siihen, millä tavoin niihin voidaan varautua jo järjestelmän hankintavaiheessa.

HUOLEHDI TIETOTURVASTA JÄRJESTELMÄN KOKO ELINKAAREN AJAN

Asettamalla järjestelmätoimittajalle tietoturvaan liittyviä vaatimuksia jo kilpailutusvaiheessa, voidaan tarjottuja ratkaisuja arvioida ja vertailla helpommin myös turvallisuuden näkökulmasta. Kun vaatimukset pureutuvat yksityiskohtaisemmin eri tietoturvan osa-alueisiin, kuten tiedon salaukseen tai pääsynhallintaan, ja niissä huomioidaan myös kyvykyys tietoturvateknologioiden päivittämiseen, päästään toimittajan kanssa keskustelemaan konkreettisemmin ratkaisun turvallisuudesta koko elinkaaren ajan.

Liian yleisluontoiseen ”järjestelmän tietoturvan tulee olla kunnossa”-tyyppiseen vaatimukseen on toimittajan vastauskin usein niin yleisluontoinen, ettei tarjotun järjestelmän turvallisuudesta voida vetää oikeita johtopäätöksiä.

Nostamalla tietoturvaan liittyvät vaatimukset pöydälle jo hankintavaiheessa, voidaan vaikuttaa myös järjestelmän koko elinkaaren aikaisiin kustannuksiin. Usein tietoturvaan liittyviä ominaisuuksia voidaan kyllä ottaa järjestelmässä käyttöön jälkikäteenkin, mutta toimittajan on tällöin helpom-

NOSTAMALLA
TIETOTURVAAN LIITTYVÄT
VAATIMUKSET PÖYDÄLLE
JO HANKINTAVAIHEESSA,
VOIDAAN VAIKUTTA A MYÖS
JÄRJESTELMÄN KOKO
ELINKAAREN AIKAI SIIN
KUSTANNUKSIIN.

pi pyytää siitä lisähintaa, koska järjestelmä on jo asiakkaalla aktiivisessa käytössä. Neuvotte-
luvoimaa on tällöin turhaan luovutettu järjes-
telmän toimittajalle.

TIETOTURVAN HALLINTA VAATII RESURSSIJA JA OSAAMISTA

Tietoturvan kokonaisvaltainen huomiointi vaatii organisaatiolta resursseja ja osaamista tietoturvaan ja riskienhallintaan liittyvissä asioissa. Tarvittaessa voidaan käyttää ulkoista asiantuntijaa apuna esimerkiksi hankintavaiheessa. Paneutuminen tietoturvaan vaatimuksiin voi tuottaa nopeitakin hyötyjä organisaatiolle niin parantuneen tietoturvan ja tietosuojan kuin niihin liittyvien kustannustenkin näkö-

kulmasta.

Tulee myös muistaa, että vastuuta tietoturvasta ei voi koskaan ulkoistaa. Organisaation johto on viime kädessä vastuussa myös ulkoistuksista. Tietoturva vaatimukset on vietävä sopimuksiin ja sopimusehtojen täyttymistä tietoturvan osalta on valvottava järjestelmän koko elinkaaren ajan.

Nyt viimeistään onkin syytä laittaa tietoturvan kokonaisvaltainen huomiointi kuntoon niin hankinnoissa kuin organisaation sisäisessä toiminnassakin.

Pekka Vepsäläinen
tietoturvakonsultti, Tikkasec Oy

Kirjoittaja on jyväskyläläinen yrittäjä, joka auttaa yrityksiä ja julkisia organisaatioita niin tietoturvan ja tietosuojan kehittämisessä kuin henkilöstön kouluttamisessakin. ●

Apila Terveys on toiminut Jyväskylässä noin vuoden siitä lähtien, kun se osti Jyväskylän Työterveys Oy:n. Kuvassa Apila Terveysten Jyväskylän yksikönvetäjä Niko Martiskainen ja toimitusjohtaja Riikka Mattila. Kuva: Viivi Sakkara

Apila Terveys on täysin kotimainen, paikallinen työterveyskumppani

Paikallinen työterveystoimija Apila Terveys on muuttanut täysin uusiin tiloihin Reimarintaloon. Kyseessä on ensimmäinen kokonaan antimikrobinen lääkärikeskus Keski-Suomessa.

TEKSTI **VIIVI SAKKARA**

Apila Terveys uudet tilat sijaitsevat Jyväskylän keskustassa Reimarintalossa. Sisäänkäynti on Kilpisenkadun puolelta. Kuva: Apila Terveys

Sataprosenttisesti kotimainen työterveystoimija Apila Terveys on toiminut Jyväskylässä noin vuoden verran Jyväskylän Työterveys Oy:n yrityskaupan myötä. Apila Terveys on muuttanut lokakuun alusta täysin uusiin toimitiloihin Reimarintaloon. Lääkäriaseman keskeinen sijainti Jyväskylän keskustassa joukkoliikennepysäkkien vieressä Vapaudenkadun ja Kilpisenkadun kulmalla on oivallinen niin läheltä kuin kaukaa saapuville.

Apila Terveys on Keski-Suomen ensimmäinen lääkärikeskus, jonka tilat ovat täysin antimikrobiset. Kaikissa kalusteissa, pinnoissa, ovenkahvoissa ja jopa seinämaalissakin on sisäänrakennetut antimikrobiset ominaisuudet. Kyseessä ei siis ole pinnoite, joka voi kulua pois. Vaikka kalusteet ovatkin antimikrobisia, ovat ne silti tyylikkäitä.

”Antimikrobisilla pinnoilla bakteerit eivät

UUDET TILAT ON RAKENNETTU TYÖTURVALLISUUS HUOMIOIDEN.

pääse leviämään. Se ei kuitenkaan vähennä siivousta, vaan siivous tapahtuu yhtä huolellisesti kuten ennenkin. Antimikrobisilla pinnoilla mikrobit elävät vain muutaman tunnin. Antimikrobisilla tuotteilla on ollut kova kysyntä varsinkin koronan myötä”, sanoo Apila Terveys toimitusjohtaja **Riikka Mattila**.

Brittitutkimuksessa, jossa koulussa käytettiin antimikrobisia kalusteita, sairauspois-

saolot vähenivät puolella verrattuna kouluun, jossa antimikrobisia kalusteita ei ollut. Moni ei varmasti tule ajatelleeksi, että esimerkiksi tavallinen avokonttorissa yhteiskäytössä oleva pöytä on 400 kertaa likaisempi kuin vessanpönttö.

Kaikki kalusteet tulevat kotimaiselta Iskulta, jonka ISKU+ mallisto on maailman ensimmäinen täysin antimikrobinen huonekalumallisto. Apila Terveys kuuluu Isku-konserniin. Kyseessä on 100 prosenttisesti suo-

APILA TERVEYS ON PAIKALLINEN TYÖTERVEYSTOIMIJAJOKA ON LÄHELLÄASIAKASTA.

malainen, perheomisteinen yhtiö.

”Olemme paikallinen työterveystoimija, jonka vahvuutena on olla lähellä asiakasta. Isku-konserniin kuuluminen tuo meille kuitenkin isommat hartiat esimerkiksi toiminnan kehittämiseen”, Mattila kertoo.

Vaikka yritys on muuttanut uusiin tiloihin, on yritys panostanut myös digitaalisuuteen ja etäpalveluihin.

”Vaikka etäpalvelut, kuten videovastaanotto ja chat-palvelut, korostuvat etenkin koronan myötä, halusimme panostaa toimitiloihin. Uudet tilat mahdollistavat myös digitaalisuuden laajemman hyödyntämisen”, Apila Terveys Jyväskylän yksikönvetäjä **Niko Martiskainen** kertoo.

Uudet tilat on rakennettu työturvallisuus

huomioiden. Uudet toimitilat myös lisäävät työntekijöiden viihtyvyyttä. Tilojen kokonaispinta-ala on noin 520 neliötä, joka on noin 150 neliötä enemmän kuin vanhoissa tiloissa.

KASVUA YRITYSKAUPOILLA

Apila Terveys toiminta laajenee entistään, kun se osti Seppälääkärien työterveystoiminnan. Apila Terveys palvelee jatkossa Seppälääkäreiden 1500 henkilöasiakasta uusissa tiloissa. Tällä hetkellä Jyväskylän Apila Terveydellä on työterveysasiakkaita noin 4000. Yrityksen tavoitteena on tuplata henkilöstömäärä, ja useita rekrytointejakin käynnissä. Myös aukioloaikoja on tarkoitus laajentaa. Toimintaa laajennetaan yksityisvastaanottoon ja erityisalueille, jotka tukevat työterveystoimintaa.

”Meillä voit olla varma siitä, että kun tulet meille, tulet työterveysasiantuntijalle”, Mattila vinkkaa.

TODISTETUSTI LAADUKASTYÖTERVEYSTOIMIJAJ

Apila Terveys Jyväskylän toimipisteelle on lokakuun alusta myönnetty ISO 9001 -laatusertifikaatti, joka kertoo palvelun laadusta ja tasalaatuisuudesta. Se on laadunhallinnan ja toiminnanohjauksen tunnetuimpia sertifiointityökaluja.

”Sertifikaatti kertoo, että palvelu on laadukasta, ja palveluprosessit toimivat, kuten on luvattu. Loppuunsa hiotut prosessit tuovat sujuvuutta ja parantavat palvelukokemusta. Tavoitteenamme on olla lähellä asiakasta ja toimia yritysten tarpeiden mukaisesti moderneja työmenetelmiä hyödyntäen”, Mattila kertoo.

Apila Terveys erityisosaamista on erityisesti teollisuus, sillä yrityksellä on pitkä kokemus altisteista ja muista työympäristöjen haittatekijöistä, kuten puu- ja kivipölystä, kemikaaleista, vuorotyöstä ja raskaasta fyysisestä työstä sekä myös ennaltaehkäisevästä toiminnasta. Erityiskii-
tosta Apila Terveys onkin saanut siitä, että se tuntee teollisuusyritysten työterveyden ja -hyvinvoinnin haasteet. ●

KAUPPAKAMARIN VEROPÄIVÄ

KAUPPAKAMARIN VEROPÄIVÄ- KIERTUE SAAPUU JYVÄSKYLÄÄN!

25.11.2020 KLO 9.00-16.00, ORIGINAL SOKOS HOTEL ALEXANDRA /
ETÄYHTEYDELLÄ

25.11.

Kauppakamarin perinteinen, mutta uudistettu Veropäivä tarjoilee syksyn parhaan kattauksen ajankohtaistietoutta verotuksesta liittyen kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja arvonlisäveroon. Tule hakemaan rautaisannos syksyyn ja verkostoidu samalla kollegojen kanssa!

MARRASKUU

9. **HYVÄKSYTTY HALLITUKSEN JÄSEN HHJ-KURSSI 9.11. - 8.12.2020**
HHJ-kursilla käsitellään hallituksen kokoonpano, rooli, vastuut, riskienhallinta ja työskentelytavat erityisesti pk-yrityksen näkökulmasta ja käytännönläheisesti yritysmerkkin avulla. Kurssi soveltuu hallitustyöskentelyn aktivoimiseen ja kehittämiseen.
12. **ELINKINOELÄMÄN FOORUMI**
Tervetuloa Elinkinoelämän foorumiin 12.11. kuulemaan ajankohtaisia yrityksille koronasta ja taloudesta.
12. **KESKI-SUOMESTA MAAILMALLE**
Kiinnostaako sinua ja yritystäsi kansainvälistyminen? Oletko pohtinut kasvun hakemista ulkomailta? Tule innostumaan yritystarinoista ja nappaamaan parhaat vinkit asiantuntijoilta!
13. **HHJ HALLITUS JA STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN**
Hallitus ja strategian toteuttaminen on HHJ-tuoteperheen uusi, vuorovaikutteinen valmennus, missä kirkastetaan hallituksen mahdollisuuksia, roolia ja tehtäviä strategian toteuttamisessa.
19. **KILPAILUETUA IHMISOIKEUSVASTUUSTA - KESKUSKAUPPAKAMARIN IHMISOIKEUSSITOUUMUKSEEN LIITTYMISTÄ TUKEVA KOULUTUS**
Ihmisoikeusvastuun ymmärtämisestä ja Keskuskauppakamarin Ihmisoikeussitoutumuksesta kiinnostuneille yrityksille. Voit osallistua 19.11. tai 16.12. koulutukseen.
25. **KAUPPAKAMARIN VEROPÄIVÄ**
Kauppakamarin perinteinen, mutta uudistettu Veropäivä tarjoilee syksyn parhaan kattauksen ajankohtaistietoutta verotuksesta liittyen kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja arvonlisäveroon.

JOULUKUU

3. **KAUPPAKAMARIN JÄSENTEN BISNESTREFFIT**
Tervetuloa mukaan kauppakamarin jäsenten bisnestreffille, jossa pääset tapaamaan muita keskisuomalaisia yrittäjiä ja yritysten edustajia eri toimialoilta sekä laajentamaan kontaktiverkostoasi.
3. **PÄÄSTÖVÄHENNYSKOULUTUS, VERKKOKOULUTUS**
Miten voit tunnistaa yrityksesi päästölähteet ja kuinka voit laskea yrityksesi hiilijalanjäljen? Miten voit laatia tiekartan päästöjen vähentämiseksi? Koulutus on suunnattu yritysjohdolle, tuotanto- ja ympäristövästavaile sekä vastuullisuudesta kiinnostuneille.
8. **SUJUVAMPAA EXCELIN KÄYTTÖÄ, VERKKOKOULUTUS**
Päivitä ja vahvista Excelin käyttötaitoa ja tutustu Excelin mahdollisuuksiin.
9. **ENNAKKOPERINTÄ 2021 -STRIIMI**
Päivitä tietosi vuoden 2021 verotukseen vaikuttavista muutoksista kauppakamarin vuotuisessa koulutuksessa striimin välityksellä. Asiantuntijana tuttuun tapaan Verohallinnon ylitarkastaja Sari Wulff. Voit osallistua joko 9. tai 17.12. koulutukseen.
9. **JOHTAJAKLUBI* - JOHTAJIEN JA PÄÄLLIKÖIDEN VERTAISVERKOSTO**
Johtajaklubi on vertaisverkosto, joka kokoaa yhteen kaikenkokoisten yritysten ja eri toimialojen johtajat ja vastuulliset päälliköt. Klubissa tapaavat muita johtajia ja kuulet heidän kokemuksiaan ja ajatuksiaan johtamisen haasteista ja mahdollisuuksista.
15. **POWER BI - RAPORTTIEN JULKAISU, JAKAMINEN JA HALLINTA, VERKKOKOULUTUS**
Oletko tehnyt organisaatiollesi hienon Power BI raportin, mutta et ole varma miten se olisi järkevintä jakaa käyttäjille? Tuntuuko Power BI:n lisensointimalli sekavalta? Koulutuksessa käydään mm. nämä asiat läpi tiiviissä paketissa.

TAMMI- & HELMIKU

19. **ITSENSÄ JOHTAMINEN - AJANHALLINTA JA HENKILÖKOHTAINEN TEHOAKUUS***
Haastaako oman työn organisointi, priorisointi, kalenterin hallinta? Ilmottaudu mukaan oppimaan, miten pääset eroon ajan- ja tehonsyöjistä ja olet oman toimintasi hallinnassa.
27. **VIENNIN AJANKOHTAISPÄIVÄ**
Ajankohtainen päivä kaikille viennin parissa työskenteleville! Käytännönläheisen päivän aikana käydään laajasti läpi vienti-ilmoittamista, kuulet mikä on muuttunut ja mihin varautua tulevaisuudessa.
- 1.2. **INVESTOINTILASKELMAT**
Miten ja millä tiedoilla laskelmia tehdään? Mitä tietoja tarvitaan, jotta laskelmiin voidaan luottaa? Koulutuksessa käydään läpi eri investointilaskentamenetelmät, niiden käyttö ja soveltuvuus eri tilanteisiin.
1. **YRITYKSEN RAHOITUSRATKAISUT**
Miten huomioin muuttuvat tarpeet rahoitusratkaisuihin? Onko olemassa yksi, ainut ja oikea tapa? Onko muitakin tapoja? Koulutuksessa käydään läpi erilaisia rahoitusratkaisuja, sillä yksi tapa ei sovellu kaikkeen.
2. **ASKELEET ASIAANTUNTIJABLOGIIN - NÄIN KIRJOITAT OSAAMISESI ESIIN!**
Asiantuntijablogi on loistava väline sekä organisaation osaamisen että oman asiantuntemuksen esiin tuomiseen. Mutta kuinka hyvä blogiteksti sitten käytännössä syntyy, kun työpöydällä on niin paljon muutakin? Koulutus antaa osallistujille työkalut laadukkaiden blogitekstien kirjoittamiseen.
18. **TARINALLISTAMISEN PERUSTEET**
Yrityksmaailmassa kaikki puhuvat "tarinasta", mutta tiedätkö mitä on markkinoinnin lisäksi sisäiseen viestintään liittyvä, kokonaisvaltainen tarinallistaminen (story-based strategic design)? Työpajassa perehdyt tarinallistamisen laajoihin mahdollisuuksiin ja luot oman yrityksesi tarinallistamisen perusteet Yrityksen maailmankuva -mallin avulla.

ICT-hankintojen tietoturvasta sopiminen yritysten välillä

Viimeaikaiset tietomurtoja koskevat uutiset aiheuttavat väistämättä yrityksissä kysymyksen, kuinka kehittää omaa tietoturvallisuutta ja varautua tietomurtoihin. Yrityksen ICT- ja muilla sopimuksilla on keskeinen rooli varautumisessa. Tyypillisiä ajankohtia parantaa tietoturvan sopimusehtoja ovat ICT-järjestelmähankinnat ja hankintasopimusten uudistamiset, mutta myös tietoturvaauditoinnit tai omien asiakkaiden vaatimukset. Tietoturvallisuuden arviointi on epäilemättä nyt erittäin ajankohtaista.

TIETOTURVASTA SOPIMINEN ICT-HANKINTASOPIMUKSISSA

Tyypillinen teknisen tietoturvallisuuden kehittämisen ajankohta on tietojärjestelmän hankintavaihe. Vastuuta tietoturvallisuudesta ei voi ulkoistaa. Pilvipalveluista, tietohallinnon ulkoistusjärjestelyistä ja ICT:n hankkimisesta palveluna johtuen yritysten tiedot ovat useiden tahojen hallussa ja tietojärjestelmiin liittyvät riskit eri toimittajien vaikutuspiirissä. Monitoimittajaympäristössä kunkin toimittajan roolin ja vastuuden määrittäminen on keskeistä.

Usein tietoturva on huomioitu palveluntuottajien toiminnassa ja tarjottu tietoturvan tekninen taso on riittävä. Sopimusten tasolle tietoturvallisuusvastuiden kirjaaminen on vaihtelevampaa. Kokemuksemme mukaan tietoturvaehtojen sisällyttäminen sopimuksen osaksi johtaa usein neuvotteluiden pidentymiseen toimittajan arvioidessa tietoturvavelvoitteiden vaikutuksia kriittisesti.

KOKONAISVASTUU VAI TOIMITTAJAN KULLOINKIN VOIMASSA OLEVAT KÄYTÄNNÖT?

Toimittajille usein vaikeita vaatimuksia ovat kokonaisvastuullisuuteen viittaavat ehdot. Toinen ääriä ovat toimittajan myyntipuheet sisäisistä käytännöistä toimittajan pyrkien minimoimaan tietoturvallisuutta koskevat sopimusvelvoitteet.

Tilaajien on käytännöllistä sopia tietoturvallisuuteen liittyviä teknisiä tehtäviä ja velvoitteita sopimuksessa, esimerkiksi osana toimit-tajan yleisiä velvoitteita, tietoturvaliitteessä tai hankinnan teknisessä dokumentaatiossa.

Toisinaan myös toimittajilta vaaditaan epärealistisia ehtoja. Toimittajalta voi pyydetäessä löytyä kompromissiehdotus, jonka toimittaja on muiden asiakkaidensa kanssa jo aiemmin hyväksynyt.

TIETOTURVASOPIMUS TAI TIETOTURVAPO-LITIikka SOPIMUKSEN OSANA

GDPR:n seurauksena yritykset ovat tehneet valtavan määrän GDPR:n tarkoittamia tietojenkäsittelysopimuksia, joissa käsitellään esimerkiksi henkilötietojen tietoturvalouk-kauksia. Koska tietojenkäsittelysopimusten soveltamisalana on tyypillisesti henkilötieto-jen käsittely, muuta tietoturvallisuutta koskevat asiat on käytännöllistä käsitellä erillisellä sopimuksella tai liitteellä.

Osa yrityksistä on jo pidemmän aikaa käyttänyt omia tietoturvasopimus pohjia tai edellyttänyt kumppaneiltaan tietoturvapoliittikkansa hyväksyntää sellaisenaan tai sovellettuna suhteessa toimittajan rooliin.

Vaikka tietoturvallisuus on jatkuvasti kehittyvä prosessi, ICT-hankintoja tekevän yrityksen näkökulmasta kerran hyvin suunniteltuja tie-

toturvallisuusehtoja voi käyttää suurelta osin sellaisenaan myös muissa ICT-hankinnoissa. Samalla on hyvä mahdollisuus parantaa muita yritysturvallisuuden osa-alueita, kuten tietoihin pääsevien henkilöiden salassapitosopimuksia. ●

Juuso Tuppurainen
Asianajaja, osakas
Asianajotoimisto Pro Juridica

KAUPPAKAMARISSA TAPAHTUU

KAUPPAKAMARIN SYKSYN TAPAHTUMAT ON JÄRJESTETTY HYBRIDITOTEUTUKSENA, ELI OSA ON OSALLISTUNUT ETÄNÄ JA OSA PAIKAN PÄÄLLÄ. KIITOS OSALLISTUJILLE!

1. Pyöräytimme syksyllä yhteistyössä BusinessJyväskylän ja MySomen kanssa Ota harjoittelija -somekampanjan, joka keräsi yhteensä satoja tuhansia näyttökertoja eri kanavissa. Pidetään tulevaisuuden osaajat Keski-Suomessa - ota harjoittelija!

2. JAMK:n Innoflash-viikolla useat opiskelijaryhmät pureskelivat toimeksiantoamme: miten saada kansainväliset osaajat tulemaan ja pysymään Keski-Suomessa. Tuotokset olivat loistavia ja toteuttamiskelpoisia. Voittajajoukkue vieraili toimistollamme.

3. Kaksipäiväisellä HHJ-puheenjohtajakurssilla perehdyimme puheenjohtajan käytännöntyöhön. Kurssi antoi edellytykset menestyksekkääseen pj:n tehtävän hoitamiseen. Kurssin lopuksi osallistujat saivat todistuksen.

YHTEYSTIEDOT

4.

KESKI-SUOMEN KAUPPAKAMARI

KAUPPAKATU 28 B
40100 JYVÄSKYLÄ
WWW.KSKAUPPAKAMARI.FI
etunimi.sukunimi@
kskauppakamari.fi

TOIMITUSJOHTAJA

ARI HILTUNEN
puh. 040 058 3210

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ

PIRJO MELASALMI
puh. 050 555 3044

PALVELUPÄÄLLIKKÖ

PIA NAUKKARINEN
puh. 050 555 9915

VIESTINTÄPÄÄLLIKKÖ

VIIVI SAKKARA
puh. 050 439 6170

MARKKINOINTISUUNNITTELIJA

MERJA HONKANEN
puh. 050 439 3005

5.

4. Kansanedustajatilaisuuden paneelissa käsiteltiin Keski-Suomen kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Vuoropuhelua kansanedustajien ja yritysten välillä halutaan edistää jatkossakin - tästä tehdään jokavuotinen perinne!

5. Syksyn ensimmäinen, suosittu Hyväksytty hallituksen jäsen HHJ-kurssi saatiin päätökseen. Kurssilla käsiteltiin hallituksen kokoonpano, rooli, vastuut, riskienhallinta ja työskentelytavat esimerkkien avulla.

6.

6. Uusiasiakashankinnan sparrauspäivä meni yhdessä hujauksessa! Asiantuntijana oli Petri Kiihkinen. Päivän loppuksi kaikilla oli konkreettinen ja heti käyttöön otettava suunnitelma oman toiminnan tehostamiseksi.

Omistaja-asiakkaalle parhaat edut – myös oma yhteyshenkilö.

www.op.fi/keski-suomi
www.op.fi/omistaja-asiakas

OP Keski-Suomi

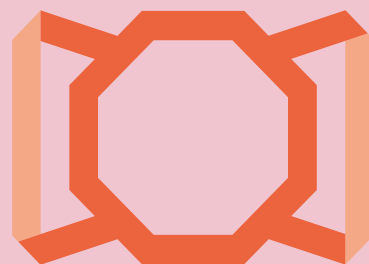
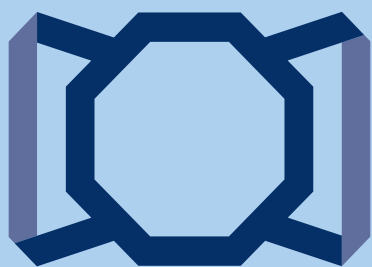
PASSPORT FOR YOUR GOODS

ATA carnet on kansainvälinen tulliasiakirja, jonka avulla voit viedä tavaroita sopimukseen liittyneisiin maihin tulli- ja verovapaasti korkeintaan yhden vuoden ajaksi.

atacarnet.fi

KAUPPAKAMARI

Ajankestävä tapa palkita

Menestyvän yrityksen taustalla on osaavia, sitoutuneita työntekijöitä. Heitä on välillä hyvä pysähtyä kiittämään.

Keskuskauppakamarin ansiomerkillä osoitat arvostustasi työntekijää kohtaan.

Kun haluat osoittaa arvostustasi työntekijää kohtaan ja palkita erinomaisesta työstä, hae ansiomerkkiä!

ansiomerkit.fi

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

VIHERLANDIA ON 36 VUOTTA VANHA YRITYS. ”JOS HALUAA PYSYÄ KILPAILUSSA MUKANA, ON JATKUVASTI KEHITETTÄVÄ JOTAIN UUTTA”, VIHERLANDIAN TOIMITUSJOHTAJA ERJA PIRNES SANOO.

Teksti ja kuva: Viivi Sakkara

VIHERLANDIA TAKOI ENNÄTYKSIÄ TOUKOKUUSSA – PIHAN LAITTO INNOSTI SUOMALAISIA KORONAKEVÄÄNÄ

ENSIN KORONA PYSÄYTTI, SITTEN OLII MIETITTÄVÄ KEHITTÄMISMÄHDOLLISUUKSIA. SUOMEN SUURIMPIIN PUUTARHAKESKUKSIIN KUULUVA VIHERLANDIA OTTI KORONAKEVÄÄN MYÖTÄ DIGIKOLMILOIKAN JA KASVATTI VERKKOKAUPPAMYYNNTINSÄ UUSIIN ULOTTUVUUKSIIN. MATKAILIJOIDEN PUUTETTA PAIKKASI SUOMALAISTEN PIHANLAITTOINNOSTUS.

Kun yhteiskunnan pysäyttänyt korona saapui maaliskuussa, seisahtui liiketoiminta monella. Näin kävi myös matkailukohteenakin tunnetulle jyvaskyläläiselle puutarha-

keskus Viherlandialle. Viherlandia ei kuitenkaan jäänyt tuleen makaamaan, vaan lähti aktiivisesti hakemaan uusia toimintatapoja ja kehittämiskohteita.

”Olosuhteet huomioon ottaen kevät meni meillä hyvin. Koronan ensihyökkäys hiljensi kaupankäynnin muutamaksi viikoksi. Sitten ihmiset rohkaistuivat ja puutarha-kaupankäynti vilkastui”, kertoo Viherlandian toimitusjohtaja **Erja Pirnes**.

Vaikka koronan myötä ryhmämatkailijat jäivät pois, paikkasi tilannetta lisääntynyt puutarhamyynti. Toukokuussa Viherlandia teki kaikkien aikojen liikevaihtoennätyksensä.

Oman haasteensa toi kausityövoiman puuttuminen. Yleensä yritys palkkaa kymmeniä työntekijöitä lisää kesäksi, kun nyt yrityksen toiminta hoidettiin tavallista pienemmällä miehityksellä kevään epävarmuudesta johtuen. Ravintola Eedenin henkilökuntaa siirrettiin muihin töihin, ja esimerkiksi kokit pääsivät upottamaan sormet multaan viljelytöissä.

”Henkilökuntamme oli uskomatonta, ideoimme yhdessä ja puhalsimme yhteen hiileen. Hyvän henkilökunnan merkitys nousi arvoon arvaamattomaan”, Pirnes kehaisee.

Korona-kevään myötä yritykset ovat otaneet digiloikan. Viherlandian kohdalla voidaan kuitenkin puhua digikolmiloikasta.

”Keväällä nettikauppa räjähti. Olimme pilotoineet ja harjoitelleet nykyisen verkkokaupan ylläpitämistä muutaman vuoden. Keväällä myimme verkkokaupan kautta myös lounasannoksia. Verkkokauppa palveli erityisesti riskiryhmiä, jotka halusivat laittaa pihon ja ostaa kesäkukkaa. Verkkokaupan tilaukset toimitettiin uutena palveluna seuraavana päivänä kotiovelle Jyväskylän lähi-alueella”, Pirnes kuvailee.

Verkkokaupan hyvä kasvu on jatkunut edelleen. Viime vuonna verkkokaupan myynnille asetettu hyvin optimistinen tavoite ylittyy tänä vuonna.

”Oli pakko keksiä ratkaisuja ja kehittää toimintoja, mikä on jäänyt aiemmin kiireen jalkoihin. Pystyimme reagoimaan asiakkaiden käyttäytymiseen ja tarpeisiin nopeasti”, Pirnes toteaa.

Seuraavaksi jännitetään joulua, joka on yritykselle toinen tärkeä sesonki kesän jälkeen.

”Näyttäisi siltä, ettei ulkomaanmatkoja tai matkoja muutenkaan tehdä, vaan ihmiset laittavat kotia kuntoon”, Pirnes arvioi. ●

Kasvu Open®

HOI KASVUYRITYS!

Haku Kasvu Open -sparraukseen alkaa tammikuussa 2021. Sparraus on maksutonta kaikille mukaan valituille kasvuyrityksille.

Haku osoitteessa kasvuopen.fi

